Ч. 92 (14.974). Львів, неділя 1. травня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-28
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Совтська фльота виплила на Балтійське море.

Балтійська воєнна фльота СССР дістала приказ виплисти напередодні 1. травня на повне море на вправи.

Цей приказ, незгідний з дотеперішніми традиціями, викликав чимало коментарів.

МОСКВА ПРИГОТОВЛЮЄТЬСЯ ДО 1. ТРАВНЯ.

З огляду на недалеке 1-травневе свято у цілому СССР переведено чималі арештування; в самій Москві понад 6.000 людей проведе робітниче свято за решіткою.

Тайна радієстація надала нову промову, в якій м. ін. сказано, що 1. травня Сталін відповість за свої звірства.

ЧЕСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ В МОСКВІ.

„Союз приятелів Совітів" зорганізував прогульку з Праги до Москви на першотравневі торжества. Беруть у ній участь чеські державні урядовці, учителі, журналісти, письменники і члени профсоюзів.

У прогульці бере участь кількох послів не тільки комуністів та членів чеської партії народніх соціялістів, крім того голова військової парляментарної комісії, Йосиф Давід.

На білоруському двірці у Москві повитали чеську делеґацію святочно, подібно як і французьку.

XIV. ЗІЗД КП(б)У ВІДБУДЕТЬСЯ 10. ЧЕРВНЯ.

Центральний Комітет КП(б)У рішив на пленарному засіданні скликати 10. червня зїзд партії. Останній такий зїзд відбувся 1934 р., дарма, що зїзди партії мають відбуватися щонайменше раз на два роки.

Льондон і Париж намагаються погодити Прагу зі суд. німцями.

АНГЛІЯ ДАЛЬШЕ ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ВІД УСЯКИХ ҐАРАНТІЙ ДЛЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

У пятницю перед полуднем наради французько-англійських міністрів у Льондоні були присвячені Середущій Европі, зокрема проблемам, перед якими стоїть Чехословаччина.

Даладіє зясував ситуацію з французького погляду, опісля Чемберлен зясував становище британського уряду. Підставою дискусії в цій справі був меморіял чеського уряду висланий до Парижа й Льондону, в якому чеський уряд подає мету уступок, які він готов учинити для німецької меншини.

Британські кола вважали чеські пропозиції за не досить виразні в деяких точках, що торкаються самоуправи для німецької меншини; британський уряд зажадав додаткових виясненъ і їх чеський уряд дав. Прецизуючи пропозиції у справі самоуправи німецької меншини, Прага відкинула: 1) територіяльно-адміністраційну автономію, 2) право пропаґувати між німцями націонал-соціялістичну ідеольогію, 3) домагання Генляйна у справі ревізії політики Чехословаччини.

Французькі міністри звернули увагу на можливість поширення німецьких впливів на господарське життя Чехословаччини; Даладіє підкреслив у своєму експозе, що Чехословаччині загрожує від Німеччини менше військова напасть, як господарський натиск.

Чемберлен підкреслив, що супроти Чехословаччини В. Британія не може брати на себе ніяких нових зобовязань; він не може додати нічого до своєї декларації, з 24. березня ц. р. в палаті громад, у якій він зясував становище В. Британії до Чехословаччини.

У довшій дискусії, яка розвинулася на ту тему, виявилося, що **британський уряд рішуче обстоює своє становище і не хоче, щоб його втягнено до якихнебудь дальших зобовязань військового характеру. Зате обіцяв Чемберлен, що Вел. Британія використає свої впливи, щоби довести до компромісу між Чехословаччиною й німецькою меншиною. Британський уряд старатиметься вплинути через Берлін, щоби Генляйн пішов на уступки й заключив компроміс із праським урядом. З другого боку рішили французькі й англійські міністри вплинути на през. Бенеша, щоби Чехословаччина виявила компромісові тенденції та довела до поладнання спору з німцями.**

АМЕРИКАНЦІ ДОРАДЖУЮТЬ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ФЕДЕРАТИВНИЙ УСТРІЙ.

Авас довідується з Вашингтону, що телеґрами з Льондону про хід французько-британських розмов зробили добре враження. У політичних колах висловлюють вдоволення з порозуміння між Францією та Англією. Найкращою розвязкою чесько-німецького питання вважають в Америці зміну устрою Чехословаччини.

Федеральний устрій Чехословаччини на думку більшости американської прилюдної опінії найскоріше зліквідує небезпечний конфлікт, що там назріває. Якщо Прага прийме федеральний устрій, тоді скріпиться позиція чехословацького уряду, бо підтримка Англії і Франції при одночасному французько-британському військовому порозумінні може привернути захитану рівновагу в Середущій Европі.

Ставропіґійський клян.

З нагоди Загальних Зборів Ставропіґійського Інституту у Львові.

Львів, 30. квітня 1938.

Великою болячкою у загально-громадському житті кожної нації і перепоною для нормального розвитку народу та його суспільної активізації, є т. зв. кляни, себто герметично замкнені в собі гуртки, котрі назовні славлять себе як провід нації, а на ділі, у щоденній практиці, виступають як володарі і посідачі, „beati possidentes", загально-народніх установ. Вплив і авторитет кляну є залежний від двох його потенціялів: **ідейного та особистого.** Перший полягає на стійкости ідеї, яку він заступає, яка мотивує його рацію іствування та яку він має зберігати у повній її чистоті без ніяких відхилів. Особистий авторитет полягає на особистому громадянському, політичному і моральному стажі його членів. Але одночасно члени кляну покликуються на свої особисті кваліфікації, заявляючи, що тільки вони і ніхто інший варті тієї почести і що вони мають більше права й більші компетенції від усіх інших громадян. Іншими словами, льоґіка діяння тут така, що клян приписує виключно тільки собі здібність і силу якусь велику ідею правильно розуміти, доцільно берегти та успішно здійснювати, та такої здібности і сили відмовляє усім іншим громадянам і на тій підставі усуває їх від співпраці, признаючи таку співпрацю зайвою або навіть шкідливою.

Клясичним прикладом установи, що її опанував клян, є львівська Ставропіґія. Її нинішні володарі, це зразковий клян за всіми вищевказаними правилами, дарма що з тактичних оглядів, подиктованих вузьким утилітаризмом, він ототожнює себе з партією, а то й має претенсії репрезентувати цілий нарід. І цей кляновий характер сучасної Ставропіґії став її прокляттям, причиною її упадку та повної відірваности і від народу і від тих цілей, що їх має Ставропіґійський Інститут.

Як кожний клян має нинішня Ставропіґія багато прикмет конспіративної організації, а саме серпанок таємничости усіх своїх почнинів і діяння, з яких **не здає громадянству прилюдного звіту, не допускаючи до контролі над собою громадянського чинника і завідуючи своїми ділами при замкнених дверях.** Дальше: дбайливе і послідовне відмежування себе від

Присилайте передплату.

зовнішнього світа і поза крайні межі посунена строгість селекції нових членів, при чому критерії оцінки кандидата — це виключно тільки порука інших дійсних членів кляну. Бо фактом є, що від справ Ставропігії виелімінований не лише цілий свідомий та зорганізований український національний табор, який має повне право вважати себе власником тієї установи, але елімінована також значна більшість „старорусинів", яких клян признав „неблагонадьожними", отже значна більшість навіть того середовища, з якого вийшов сам ставропігійський клян!

З огляду на це дозволимо собі на цьому місці розглянути, чи цей клян відповідає двом на вступі згаданим засновкам, які єдино виправдалиб бодай подекуди його рацію істнування: який ідейний та особистий стаж обох людей?

Ідейна база Ставропігійської корпорації це теза, що наш обряд це найтривкіше заборало нашого національного обличчя, з чого висновок, що оборона чистоти цього обряду є рівнозначна з обороною самої національности. Та тут виринає перший конфлікт. Бо клян, що від десяток літ неподільно опанував Ставропігію, ототожнює наш обряд з офіціяльним російським православієм, якому придає своєрідне значіння. Воно, це російське православія, колись російська державна установа і засіб правління білих, ба навіть сьогодні частинний засіб червоних володарів, супроти яких російська православна єрархія у Совітах заявила найбільшу льояльність, має стати засобом оборони чистоти нашого обряду, як заборола нашої національности. Який абсурд! І коли давніше були бодай сякі-такі познаки, що російське православія виконує свою релігійну і національну місію, то сьогодні, при стані православія у Совітах, специфічному „рівнанні вділ", що його проводить православна єрархія у Польщі, та при розкладі російського православія на еміграції — ця омана мусіла розвіятись і тріснути, як миляна банька. Якеж супроти цього значіння мусить мати демонстраційна гльорифікація російського православія ставропігійським кляном? Яка мета безупинних демонстраційних наступів на гр.-кат. єрархію та остентаційних реверансів у бік представників тої Церкви, яку, бодай формально признається не своєю? Як клясичний зразок такого діяння пригадаємо хочби остентаційно торжествене приняття у Львові православного владики Сави в Народньому Домі в часі, коли староруська партія завзято атакувала гр.-кат. єрархію і священство. Чи ті панове не розуміють, що таке урочисте гостювання у таких умовинах має свою своєрідну вимову протикатолицької демонстрації, особливо, коли беруть там участь майже всі найвизначніші львівські члени церковного греко - католицького Брацтва з сеніором Ставропігії на чолі?! Чи це відповідає ідейним засновкам тієї установи, тобто обовязкові оборони свого обряду?! Або дальше: чи це лицює, щоби сеніор того Брацтва та один його визначний член кандидували до міської управи з чисто польської, (не якоїсь спільної компромісової) виборчої лісти, без ніяких заяв і застережень?! Чи така поведінка не кепкує собі з процесу кристалізації народньої думки, не вносить хаосу і розтічі? Чи такі скоки раз у московський то знову у польський бік та завжди з посмаком політичної авантури потрібні Ставропігії? Чи не можна їх залишити політичним грачам та відмежувати від релігійно-культурної установи?!

Пригляньмося тепер — бодай дуже побіжно й загальниково, особистому стажеві членів Ставропігії. Ми свідомі, що це драслива справа, не хочемо теж ставати на ґрунт чисто особистих атак, бо воно і неприємно і недоцільно. Зазначимо тільки, що кожний клян у світі стає як найрішучіше в обороні кожного свого члена, хочби навіть був переконаний, що боронить неслушної справи, а це тому що кожний промах одного члена кляну відбивається діймаюче на престіжі цілого кляну. При кляновому характері товариства, не багато ратує його авторитет навіть такий засіб, як виключення негідного члена зі свого середовища. Всеж кожний навіть зasклеплений у собі гурт, якщо має дрібку почуття автокритицизму, обєктивізму та власного інтересу, не відмовляється від осуду свого негідного члена заки ще дійде до голосного скандалу. Інакше поступив ставропігійський клян. Бували яскраві випадки, коли він не пішов тією єдино вказаною дорогою. Коли вже кілька літ тому стали голосні і загально відомі деякі справи, які кидали тінь на деяких членів корпорації, клян був сліпий і глухий на всі пересторогти і вимову дійсности. Щойно тепер, коли минуло вже кілька літ його безнадійної боротьби за втрачені позиції, він рішився виключити одного члена зі свого середовища, полишаючи проте надалі найбільшого, як не формально то морально, винуватця усього лиха. Проволікаючи оборону своїх негідних членів поза дозволені межі поміркованости, ставропігійський клян скомпромітувався, бо стягнув на себе підозріння, що боронить неслушну справу та підважив таким робом знову рацію свого істнування.

Ми бажалиб гаряче, щоб по „тому боці" зрозуміли правильно наші інтенції. На цьому місці ми не вступаємо у полеміку з москвофілами, вважаючи галицький москвофільський табор — цілком окремою проблемою. Не звертаємося також проти православної Церкви, до якої належить більшість цілої української нації та половина українців у Польщі. В найменшій мірі не хочемо образити релігійних почувань православних українців: вониж самі борятся за розмосковлення своєї Церкви і тому повинні зрозуміти наше обурення на тих греко-католиків галичан, які адорують саме російську форму православія, утотожнюючи з тією формою сам зміст Православної Церкви. Виступаємо в обороні стану посідання Гр. Кат. Церкви на цій території, де православія, крім штучно насадженого, зовсім нема. І звертаємось тільки проти того російського православія, що перестає бути релігією, а стає засобом політичної боротьби, спрямованої проти наших найбільше життєвих інтересів, проти нашого національного обличчя і проти нашого істнування, як нації взагалі. Але передусім виступаємо проти необмеженої всевлади кляну, який опанував найстаршу українську культурну станицю і звів її на нівець. Твердимо, що цей клян не виправдав ані під ідейним ані особисто моральним оглядом своєї „рації істнування", що його діяльність виявилася шкідливою в загально народньому сенсі. Не забуваючи, що Ставропігія, це загально народня установа та що це гр.-кат. релігійна установа, до якої має право вся поверх триміліонова маса греко-католиків українців, не можемо ніяк погодитися зі станом, в якому опинилася Ставропігія. Не можемо погодитися з тим, щоб всевладно та безконтрольно панував у ній гурток, який використовує політичну ситуацію для тієї своєї всевлади. Знаємо, що і серед тих галичан, які не признають себе до українського національного табору, є одиниці, які відчувають анормальну, просто несамовиту атмосферу нинішньої Ставропігії. Апелюємо до них, щоб вони впливали на своїх однодумців та визволили себе самих і нашу спільну велику цінність — Ставропігійський Інститут — з лабет руїнницького кляну.

Домагання судетських німців.

Прага, 27. квітня 1938.

Досі, як уже зазначувано в попередніх дописах, Генляйнівська судетонімецька партія ясно не формулувала своїх вимог до чехословацького уряду. В минулу суботу й неділю відбувався зїзд судетонімецької партії в Карлових Варах (Карльсбаді). Учасників зїзду нараховували від 400 до 500 осіб. Зїзд був довірочний, на який не допущено ані заступників закордонної ані чехословацької преси. Головною точкою зїзду була промова-заява провідника партії Конрада Генляйна з ясно поставленими вимогами до чехословацької влади.

У своїй промові Генляйн зазначив, що спроба засадничо вирішити судетонімецьку проблему при помочі т. зв. „меншиневого статуту" — треба це наперед признати — не вдається. Статут — це ніщо інше, як увіковічнення кривди й насильства. „Я переконаний — заявив Генляйн, — що простий чехословацький нарід є в основі своїй мирний, має охоту до замирення, не вірю в ненавить і сварку, як теж переконаний, що чехословацький нарід мусить звільнитися від своєї підбурюючої преси. Німці по двацятилітнім гнеті не можуть брати участи в цьогорічних святкуваннях 20-ліття цієї держави. Чехи не зробили за цих 20 літ нічого, щоб нас прихилити до цієї держави, до якої нас прилучено проти нашої волі. Коли чеські державники хотять справді поважно витворити приятельське й сусідське відношення до Німеччини, то мусять перевести: 1) ревізію помилкового чеського історичного міту; 2) ревізію нещасливого погляду, що завданням чеського народу є бути славянською греблею проти т. зв. німецького „Дранг нах Остен"; 3) ревізію того закордонного політичного становища, що досі вело цю державу в ряди ворогів німецького народу; чеський нарід мусить також освідомити собі, що нове впорядкування його відносин до великонімецької держави неможливе без одночасного впорядкування його взаємовідносин до нашої національної групи; колиж має прийти мирний розвиток у чехословацькій державі, то на погляд судетського німецтва потрібно витворити такий державний і правовий лад: 1) Цілковита рівноправність і цілковита рівність німецької національної групи з чехословацьким народом. 2) Визнання судетонімецької національної групи, як правної особовости, для охорони цього рівноправного становища в державі. 3) Ствердження й визнання корінно-німецького краю. 4) Заведення німецького самоврядування в німецькім краю і то для всіх галузей суспільного життя, коли йде про інтереси та справи німецької національної групи. 5) Законна охорона для тих громадян держави, що живуть поза межами краю свого народу. 6) Усунення всякого безправства, що його зроблено судетському німецтву від року 1918. і направа шкід, що з цього безправства повстали. 7) Визнання й переведення засади: в німецькім краю — німецьке урядництво. 8) Цілковита свобода признаватись до німецького народу і до німецького світогляду."

Далі К. Генляйн заявив: „З огляду на останній внутрішньо-політичний і закордонний політичний розвиток та злучений з тим зріст сил судетського німецтва я міг би ставити більші домагання, але цього я не роблю, бо хочу довести перед світом, що судетське німецтво хоче обмеженням своїх домагань щиро й поважно причинитися до збереження й закріплення мира..."

Свою промову закінчив Генляйн словами: „Не хочемо війни внутрішньої ані вовнішньої, але не можемо також терпіти того стану, що для нас значить війну в мирі."

На основі перших інформацій заяви Генлейна приняли у Празі спокійно. Чехословацька влада вирішила вже перед кількома днями, що будуть переводитися громадські вибори в кількох більших містах Чехословаччини. Влада хоче вичекати вислідів виборів, після яких офіційно розпічне зі судетськими німцями переговори.

Щож торкається відгуку закордонної преси на заяву Генляйна, то французька преса пише: „Populaire": „В противенстві до англійських вимог, щоб судетонімецька партія поставила розумні домагання, що не суперечилиб чехословацькій конституції, треба ствердити, що Генляйнові вимоги в своїй основі нерозумні. Можна вважати ясно доказаним, що між Генляйновою партією та націонал-соціялістичною партією Німеччини нема ніякої різниці." „L'Oeuvre": „Празька влада не може дивитися на ситуацію так, якби між нею й Генляйном були спалені всі мости. Тепер може бути розпочата дискусія про точно накреслені домагання. Найважніше з цілої Генляйнової промови є те, що Генляйн принципово не висловився проти недоторканости чехословацької держави і що

також не говорив про питання керми над військом у судетонімецьких краях."

З англійської преси писав „Times" таке: „Можна надіятися, що Генляйнові вимоги — це максімум вимог, а не мінімум, так, що при такій інтерпретації можна вважати їх за основу для дальших переговорів. Під автономією також можна розуміти самоврядування лише в таких областях, що заселені переважно судетськими німцями. Це не суперечилоб чехословацькій конституції та моглоб бути предметом переговорів між владою й Генляйнівською партією. Більші труднощі моглиб виникнути з точок 6. й 8., в яких Генляйнова партія домагається усунення всякого безправства, що його зроблено судетському німецтву за 20 літ і направи шкід, що з того безправства повстали, як теж цілковита свобода признаватись до німецького світогляду."

„Daily Herald" подав інформацію, що Генляйн виступив зі своїми домаганнями зараз після своєї розмови з Болем (Bohl), шефом німецького уряду для закордонних німців. У часі тої розмови Генляйн дістав відповідні інструкції і придержувався її у своїй промові, мовляв, якнайточніше.

М. О—вич.

ВЕЛИКДЕНЬ У ВІДНІ.

Чорний Пратер.

Відень, у квітні 1938.

Я не поїхав до Відня, як політичний, надзвичайний кореспондент. Я прибув туди рівно місяць після довершення „аншлюсу", три дні після всенародного загальнонімецького плебісциту, а виїжджаю саме у день канцлерових імянин.

Словом, не мав я щастя до надзвичайних політичних нагод, але й не жалію того, навпаки, можу сміло „чванитися" тим, що міг я глянути в нове, віденсько-німецьке життя зі сторони буденщини, нової чорно-червоно-білої, переформованої за три дні дійсности.

Я міг перевести багато фразуватих і „преважливих" розмов з людьми політики, міг перечитувати масу політичної літератури з найновіших днів, міг врешті — якби хотів вірити „на слово" усім моїм ласкавим інформаторам, що довго й балакливо навчали мене нових канонів велико-німецької віри.

Але я не хотів і вибрав власну методу пізнавання австрійського життя у нових формах, методу — так би мовити — обсервації від.. кухні, від того, що людям на серці і вийшов на ній — здається — якнайкраще.

ВЕЛИКДЕНЬ ЧИ ДЕНЬ ПРОПАГАНДИ?

Стою посеред людської маси у Пратері і маю знаменитий гумор. Пратер не є місцем пригожим до політичних міркувань, а його передивний, стрімголовний, весельчастий настрій не дуже — як здавалося би — гармонізує з лісом гітлерівських свастик та одностроїв.

Правдоподібно, пів 44 віденської піхотної дивізії (давніша I віденська дивізія) вмашерувала до Пратеру на Великдень. Якби зрештою лише стільки! Пратер чорніє дослівно від мундурів „гестапістів" і захоплюється летунами, а овацціям для моряків з далекого північного німецького моря нема кінця.

Бо Пратер переживає тепер свої гарні хвилини: кольорові пудла трамваїв викидають що кілька хвилин десятки чарівних віденських дівчат, на яких ждуть їхні нові симпатії: стрункі, кремезні, лискучі однострoями і дисципліною німецькі хлопці. Пара за парою, пара за парою зникають вони в челюстях „драконських видовищ" чи у тунелях стрімголових залізничок і під настрій весни, під крикливу мелодію Пратерового шаленого гуму доконується ще одна тривала злука: віденки обіцяють свою руку расовим, берлінським германцям. Хай живе раса!

А все ж ніхто не бавиться так у Пратері, як чужинецькі гості! Стріляємо до кожного летючого яйця, прострілюємо з дзенькотом ворушливі електричні лямпи на рухомих шнурах; бємо рекорди в екстравагантних жестах і викидуванні металевої монети. А понадусе не можемо надивуватись шаленій, імпозантній пропаганді.

Кожне ніби дурненьке і найневинніше дівча з Пратеру буде з вами розмовляти аж тоді, коли побачить у вас свастику. Тоді: „гайль" і все пішло як по маслі, аж до позичення грошей на переборщений рахунок включно. Моїм знайомим наприклад притрапилося щось таке: Знайшли у двох одне дівчатко з синіми очима. „Гайль!" — „гайль!" Пішли у Пратер; потім до театру, врешті на вино. Опісля один знайшов щось інше, відлучився. Перший закохався у блакитних очах, приговорив, намовив піти з ним до парку. Дівча пішло, сміялося, почало його обіймати, цілувати. Аж раптом: ох, болить, вкололо!

— Що такого, Міці?

— Коле.

— Що?

Колов гачок від свастики товариша. Хлопець мав пянку кров, схопив за свастику і жбурнув геть і знов до Міці, але..

Але Міці була патріотка. Чужинець дістав крім палких поцілунків — рукою по лиці за свастику і втратив дівчину та серце. Два дні вже лазить по бульварах, тужить і щораз купує нові відзнаки: Гітлера, „гакенкройци", мапки. Обвішав ними цілі груди, але Міці пропала, не вернеться. Бачив я навіть у трамваю; не подивилася, не глянула, не хоче вернутися.

ПЕРСТЕНЬ ГІТЛЕРА КОШТУЄ ПІВ ШІЛІНГА

Моя Берті має 22 роки і тішиться славою „найгарнішої" білявки у Пратері. Вона має стару, недобру тітку і розкішні білі зуби. Крім того не хоче, щоб за неї платити і орієнтується у великій політиці. Коли наприклад я прошу у Грінцінгу мандрівного музику заграти мені московську пісоньку і він виконує прохання, Берті спиає мене делікатно за рукав і шепоче:

— Скажи йому, щоб перестав. У нас тепер не люблять сього, що російське..

Оглядаюся по салі й дійсно бачу, що московські „чорниє очи" нікому не подобаються; гітлерівські старшини клопотливо поспускали голови і вдають, що не слухають популярної навіть тут мельодії. Сповняю просьбу Берти.

А потім обоє мандруємо розцвілими, запашними наддунайськими скверами й парками. Читаємо великі написи: „Наш соціялізм — Адольф Гітлер!"; „Тепер буде хліб і мясо, тільки ставаймо всі разом!", „Ніхто не в силі розєднати одного народу!" Написи, гасла, ельогани, „шлягворти", поклики, наклики, зови, зазиви, золоті думки, стінні газети, відозви, манїфести, море слів, море патосу, ціла програма новітньої держави на дверях, вікнах і плотах. А Гітлерів стільки скрізь що вигадливий англійський журналіст не витерпів, щоб перед нами не почванитися:

— Бачите ці фільми? 130 знимок, все з Гітлером у ріжних позах і в ріжних комбінаціях: з вікон, з порталів, з авт, музеїв, з дамських торбинок і велітенських, придорожних щитів. Цікава колекція що? Єс..

Зрештою пропаганда нової державної системи не ходить тільки офіційними дорогами. У вітринах книгарень виставлена ціла нацсоціялістична література і нові, найріжнородніші мапи: юрба людей мовчки мірить їх очима; старенький пан у циліндрі паличкою проводить по нових кордонах великої Німеччини і голосно щось собі зраховує. Цікаво булоб з ним поговорити, та Берті тягне мене у другий бік: — погляньте Ромку!

Під деревом на вулиці сидить сліпий чорнявий та присохлий чоловік. Губами грає на старій трубі від грамофону, (при тому пикає у цибух) руками на малому бенджо і на катаринці. Одна нога — порушує голосний бубон, друга дзеленькотить чинелями і натискає міх чогось неначе в роді органу. До того слід додати горлуватий спів про „Гітлерфане" і промови до численного гурта людей про „перемогу націонал-соціялізму". Промова кінчається одноманітним покликом: „Купуйте канцлерові перстені за пів шилінга!"

Сліпець має в коробці кількадесять таких перстенів з олова; на кожнім напис: Адольф Гітлер. Мало хто купує ці перстені, але всі охоче обдаровують музику грішми. Дивлюсь на напис на табличці, яку має він на грудях: „Дозволене декретом міністра пропаганди, гайль Гітлер!" Дуже швидко ділає тут пропаганда.

З КАЛЄНБЕРГУ ВИДНО НЕ ЛИШЕ АЛЬПИ..

Німці не привязують — як відомо — до Великодня особливої ваги. Мало хто залишається на ці святочні дні у Відні: хто хоче їде куди хоче, на Семерінг, в Німеччину, чи просто на Калєнберг.

На Калєнберг веде розкішна дорога. Пускаєте мотор на повний газ і ефектовними віражами вихоплюєтеся в гору, понад малі заквітчані цвітами та свастиками робітничі доми, починаєте губити зір в льорнеті і здоровите всіх, що їдуть чи ідуть вже згори, вам назустріч, підносячи руки.

На Калєнбергу повно авт, автокарів і величезних автобусів „Австробусу". Це тисячі туристів приїхало сюди з цілої Австрії, Німеччини і закордону на каву в найгарніший люксусовий ресторан. З Калєнбергу видно дуже далеко і все, що видно відбивається чудовою фата-морганою в очах тутешніх віденських красунь.

Зрештою є тут залишки руїн, каплиця короля Собіського і ще багато іншого цікавого, вартого уваги.

А всеж ніхто не хоче цікавитися давно перешумілою історією; навпаки всіх проглинає сьогодні. Нема англійця, що не вліз би на велітенські рами деревляних руштовань на яких змонтовано сильвету фірера із електричних лямп (видно в ночі на 60 км!), як теж ніодин з гостей не перейде попри цей памятник, щоб не станути:

На Калєнбергу попри головну алею стоїть памятник Ріхарда Шмітца, віденського президента, що побудував широку віздову дорогу на славну віденську гору. Кільканацять років стояв памятник і славив імя Шмітца, а тепер стало інакше: хтось затер це призвище смолою, а на памятнику написав „Гайль, Адольф Гітлер" і додав ще й свастику. Стурбовані чужинці перечитують по кільканацять разів змінений текст напису і деякі поважно без сумнівів і запитів записують, що Адольф Гітлер збудував у 1906 р. шосе на Калєнберґ.

„Ґестапісти" бундючно показують своїм товаришкам чорну коректу на памятнику і голосно регочуться. Старші віденці оминають символічний памятник, немов би не хотіли дратувати свого льокального патріотизму. Як не як, а не Гітлер, але власне Шміц збудував прекрасну калєнберґську автостраду, по якій беззвучно мчать лискучі авта.

Зрештою Відень має нового „бірґермайстра" Нойбахера, що передовсім видав урядовий наказ: зібрати всі аматорські світлини для видання спеціяльного фотографічного альбому з ілюстраціями з днів від 12. III. — 10. IV. 1938 р.

Цілі майбутні німецькі покоління оглядатимуть колись цей альбом, як доказ величі німецької обєднаної нації.

Тимчасом сьогодні на вершку Калєнбергу стоять чужинці поруч з німцями і крізь льорнети, або й голівіч вдивляються в обрії: може хочуть побачити Альпи, може дивляться понад чеський кордон, а може хочуть тільки запамятати, як виглядає Великдень 1938 р., Відень місто куди вмашерувала історія і затрималася на короткий спочинок у Пратері? Хто зна, може?

Роман Гучванович.

Зпоза куліс першої української кооперативної фільми.

Накручувати кінову фільму серед наших обставин це діло нелегке. І коли восени 1936. р. Ревізійний Союз Українських Кооператив зробив умову з першим українським фільмовим підприємством „Фотофільм" щодо накручення довгометражевої кооперативної фільми під назвою „До добра і краси", то це був риск накладця і підприємця. Виконання фільм, що їх оглядаємо в кінах, коштують нераз сотні тисяч, а то й міліони долярів. Навіть кошти польських фільм ,що не визначаються надто високою якістю, не обходяться звичайно нижче 100—150 тисяч золотих. Через те смішною видається скромна сума кілька тисяч золотих, що її українська кооперація могла посвятити на свою першу пропаґандивну фільму. Тепер, коли фільма вже на викінченні і появиться вже може й цього літа на білених екранах наших читальняних і кооперативних саль по селах, а то й заблукає також на гостинний виступ і до наших міст чи містечок, можемо відважитися на те, щоб сказати про цю фільму кілька слів її майбутнім глядачам.

Сценаристи (Р. Купчинський і В. Софронів), укладаючи сценарій для цієї фільми мусіли брати на увагу, що фільма згідно з бажанням Р. С. У. К. має зобразити в цілости працю всієї нашої кооперації і її дотеперішні здобутки, а рівночасно хотіли надати їй акцію, яка зацікавлювала би глядача особистими п…ваннями дієвих осіб. В той спосіб повстав сценарій „До добра і краси", якого короткий зміст майбутній рецензент „Діла" передасть так:

В темнім, несвідомім селі живе парубок Роман, богацький син, лінюх і вітрогон. Ночі переводить на гулянках і картах, до дому вертається над ранком. На батькові дорікання не звертає уваги, а коли має їх забагато, забирається з хати. Після одної такої сварки іде до міста на ярмарок, де приглядається на торговиці, як баришівники та згінники визискують селян. Програвши в три карти гроші, замішується в бійку з міськими розбишаками, з якої виходить сильно побитий. Діється це в зимі. Вже вечоріє, як Роман вертається з міста до дому. По дорозі, серед заверюхи, мало не замерзає, але ратує його справник кооперативи, з іншого села, що везе товар до крамниці. Він вибирає Романа зі собою до своєї хати. Завдяки дочці справника Марійці та під впливом книжки про українську кооперацію, що її дістає від Марійки, Роман поволі морально перероджується, хоч виходить з хати справника з гарбузом від Марійки, яка не хоче мати за чоловіка вітрогона і лінюха, навіть багатого. Як поступає це моральне переродження Романа, що тісно вяжеться з кооперацією і дальшою працею Романа в кооперації це дальший зміст фільми. Що воно врешті доводить до щасливого подружжя Романа і Марійки, не тяжко відгадати.

Фільма виконана здебільша в селі Семенівці городенського повіту, в гарних місцевих народніх одягах, з місцевими народніми звичаями та обрядами. Тільки дві головні ролі Романа і Марійки грали окремі артисти, а саме Марійка Сафіянівна та Андрій Поліщук. Решта дієвих осіб, що виступають у фільмі, це місцеві селяни, що віддавали свої ролі з природнім, щирим артизмом. Все-ж можете уявити собі трудноші, з якими мусіли змагатись і артисти, і режисери і навіть кінооператор п. Дорош без необхідної практики та рутини станули перед тяжкими вимогами фільмового мистецтва, що його досі знали в найкращім разі тільки з теорії і... з — інтуіції.

Щоб дати приклад технічних труднощів при накручуванні фільми, наведемо хочби таке: Всі сільські сцени, що діються під голим небом, накручувано в Семенівці. Але до фільмування сцен всередині хати конечні вже сильні електричні рефлектори і до накручування таких сцен треба вже було їхати з цілим крамом до Копичинець, де є електрика і де рівночасно є сільські хати з цією сільською обстановою. Це переривало, розуміється, тяглість праці, а повторення деяких сцен, які за першим разом при фільмуванні не вдалися, потягало за собою нові виїзди і великі кошти.

Або таке: Дія фільми тягнеться повний рік і вимагає картин з природи з усіх чотирьох пір року. Зима 1936/37 року, підчас якої мала бути сфільмована перша частина фільми, майже зовсім не мала снігу. Фільмова експедиція, яка виїхала була на Різдво того року до Семенівки, щоб поробити там зимові знимки, із заверюхою та зимові сцени з ярмарку в Городенці, не могла навіть поробити знимок з колядниками, бо безсніжний краєвид зовсім до цього не надавався. Треба було зректися фільмування і чекати нової зими, яка також вдалася не найкраще і саме тоді, як фільмова експедиція під артистичним проводом д-ра І. Іванця була в Семенівці дуже дорожилася. А треба знати, що в чужих фільмових виробництвах всякі заверюхи, сніговії і т. п. ефект природи роблять штучно і оператори не потребують чекати „Божого змилування". Не мало теж клопоту мали оператори цього літа зі сонцем, бо літо як на злість було хмарне і дощеве, а при накручуванні фільми треба якнайліпшого світла і сонця.

Дотого малий буджет фільми змушував до дуже обмеженої скількости виїздів і до великої ощадности у зуживанні дорогої фільмової стяжки, так, що й цією обставиною, як також браком потрібних, відповідно уладжених робітень, світел і т. п. фільмових акцесорій треба буде оправдати ті хиби та недотягнення, які напевно у фільмі покажуться.

Все-ж, не зважаючи на всі можливі технічні хиби чи недотягнення, можна вже тепер напевно сказати, що наша перша кооперативна фільма „До добра і краси" буде мати свої безсумнівні цінности і принесе не тільки велику користь нашій кооперації, як добрий спосіб кооперативної пропаґанди, але буде також переломовою подією в культурнім житті нашої тіснішої батьківщини, ба може — може навіть дасть почин до української національної кінематографії.

Василь Софронів

Понад кордони пісня нас єднає.

Хотілось би сказати за поетом: „Вирвеш ми душу і серце ми вирвеш, а не видреш ми пісні, що нас єднає..."

Може шумно звучить мотто, та воно не перебільшене.

Музика це найбільш природний внутрішний мистецький гін. Нема людей немузикальних, є тільки більше або меньше музикальні. Музика та її розуміння абсолютно доступна кожному, але незрозуміла вона у своїй вищій формі для тих, хто поминув її у своїй загальній освіті. А її розуміти, значить бути у контакті з людством, бо музика лине понад усі кордони, залишає за собою буденщину.

Зокрема для нас, народу, що належить до найбільш музикальних — музична освіта має своє значіння.

Я мала щастя бути на концерті капелі Кошиця. Незабутнє враження. Ні у Відні, ні у Празі, ні у Мінхені, я не чула чогось подібного. Ця голосова орхестра обєднувала співаків солістів, з яких — кожний зокрема перестудіював свою партію, а тоді під проводом правої руки Кошиця п. Щуровської-Росіневич (тепер у Празі) йшла підготова. До найтонших нюансів викінчені партії зокрема — сопранів та інших голосів, ішли дальші проби, нарізно, потім цілого хору разом. Не диво, що ця капеля єдина у своєму роді, здобула Европу і Америку. А здобула її **нашою народньою, обрядовою та церковною піснею.**

Заснований при львівському Вищ. Муз. Інституті хор „Студіо", міг би дати почин для створення хору, на зразок капелі Кошиця, якби у нас було мистецьке розуміння цієї ділянки музики. Співак, який правильно віддихає і якслід видобуває голос, інакше співає, ніж аматор, через те інакше мусить виглядати хор, коли в ньому є вишколені голоси, зокрема відповідно підібрані.

Що до загальної освіти належить і музична освіта, про те нині нема двох думок, але нема двох думок і про те, що сьогодні ніхто не знає, з чого може їсти хліб.

Наведу уривки двох автентичних листів, на приклад:

„Ідучи до Америки я робив усякі плини, у думках брався за всяку роботу, а забув про музику, з якої несподівано два роки зовсім добре прожив. Я почав жалувати, що не скінчив музичної освіти, а то хто зна, чи не краще заробляв би ніж тепер у редакції. В. Л."

...„Завдяки тому мені пощастило. Нас було 36, більша половина вміла грати, але ніодна не була настільки заавансована, щоб могла акомпаніторку виручити. Я взялася на відвагу і зголосилася. Від тоді я нераз її виручала, а по іспиті дістала з двох жіночих приватних шкіл письмо, щоб зголоситися. Залежалоб їм на тому, щоб учителька фізичного виховання і акомпаніяторка, була в одній особі..."

Вчитися музики чи ні?

Якщо так — то чому у музичній школі? Чи наші музичні школи відповідають впливам вищих музичних шкіл?

На ті питання хочу відповісти, але на питання „Чому є батьки, що не посилають дітей до своїх шкіл? нехай відповідять уже самі батьки.

Наведені листи можуть бути відповіддю на перше питання. В обох випадках наука йшла по лінії загальної освіти. Так і робимо. Вчимо дітей музики зразу для загальної освіти, а тоді коли вони вже дозріли і проявляють виразний хист, треба думати про науку музики як фаху.

Часто вчимо дітей, де попаде, бо здається нам, що навчання початків не вимагає особливого знання. Це велика помилка. Перебирати пальцями по струнах чи клявішах одно діло, а зовсім друге, грати добре. Якої праці з боку учителя-фахівця та учня і якої витрати часу треба на те, щоб зіпсуте направити з цього ніхто не здає собі справи.

Одного славного педаґоґа спитався хтось, скільки він бере за годину науки. „Якщо вчу — то 50 франків, якщо поправляю то вдвоє стільки" відповів. Коли беремо під увагу учительську заробіткову працю — то мусимо мати на увазі дипльомованих учителів, які скінчивши школи, повинні ще і практично підготовитися до свого звання. Цей фах вимагає окремої уваги і не можна його трактувати як науку для загальної освіти. Сама технічна сторінка науки, це фізична праця і то неабияка. Експериментальні досліди виказали, що найбільше фізичної енергії зуживає праця прачки, на другому місці пяніста, а на одному з дальших скрипака. Крім фізичної енергії — людина витрачає тут ще і мову, працюючи — ухом, оком і нервами. На те треба часу і то пляново розложеного, щоб не перемучувати ні рук ні мізку. Опанувати технічну сторінку даного інструменту, це щойно підстава для опанування творів з музичного боку. Крім того теоретичні предмети, теж необхідні для музика — педаґоґа.

Вищий Музичний Інститут тов. ім. М. Лисенка у Львові зарахований до кляси А. Може про те не всім відомо. Той високий його ступінь здобула собі наша музична школа завдяки всім вимогам вищих шкіл. Вона не тільки дорівнює їм у всьому, але веде орхестральні курси для молодших і окремі для старших, чого нема у жадній львівській школі; веде теж диригентські курси, на яких вишколює сільську молодь для ведення хорів

Школа бореться з великими матеріяльними труднощами: не має ніяких підмог, а здевальовані стипендії проф. А. Вахнянина (форт.) і д-ра Петра Сушкевича (скрипка) покриває з біжучих впливів. А проте школа дає по змозі знижки, незаможнім, здібним і пильним учням. Дає — але моглаб дати куди більше, якби вся наша молодь, яка вчиться музики не легковажила своєї школи, а своєю приявністю в нашій школі причинилася до її дальшого розвою. Хто знає, чи ця ділянка науки не дасть нашій молоді хліба, якого нам щораз більше недостає. І хто знає, чи власне завдяки тим, що легковажать музичну освіту, не марнуються таланти, які моглиб імя школи і нашії записати золотими буквами в історії нашої мистецької культури.

Дарія Старосольська.

Видання „Просвіти“ і популярна література.

Треба вчитися популярно писати! — каже проф. Сімович, редактор видань „Просвіти“.

Навіть той, що не постійно переглядав, але випадково від часу до часу стрічався з теперішніми виданнями „Просвіти“, мусів помітити одну цікаву річ: пляновість та систематичність. І гадаю, що не зроблю помилки, коли скажу, що це вперше за ввесь час істнування „Просвіти“ її видавнича діяльність так наладнана, що навіть на стороннього глядача мусить робити і справді робить приємне враження. До пів сотні місячних книжечок (почали виходити від 1934-го року), пребагатий змістом, живий, завжди актуальний та відкличний на прояви життя і проблеми знання місячний журнал „Життя і Знання“, чвертьрічна „Популярно-наукова Бібліотека“ і місячник „Просвіта“ — все те пророчисті свідки тієї великої роботи, що з камениці Ринок ч. 10 охоплює цілу нашу країну.

Я стрічався з думкою, мовляв, „Просвіта“ вже пережила своє, що з хвилиною, коли наше національне життя так розвинулося, що нема ділянки, в якій не працювала би інтенсивно спеціяльна установа, то „Просвіта“ властиво не має що робити. Вона, мовляв, мати всіх наших культурно-освітніх та господарських установ, за неї працюють вже її діти та внуки, а вона сама... Ніколи мене ця думка не переконувала, бо заперечувала її діяльність, що розгорталася перед нашими очима.

Але й сам я питав себе: „В чому саме суть тієї діяльности „Просвіти“? Чи серед тієї ідеольогічно-політичної боротьби, що йде у нас, як зрештою всюди інде, є якесь таке місце, що ставши на ньому „Просвіта“ моглаб піднятися понад ту боротьбу і стати всенаціональною, справжньою матірю цілого українського народу?

Те, що створилася у нас ще одна організація з подібними завданнями, могло навести когонебудь, що брав справу поверховно, на думку, що справді сьогодні вже не може бути й мови про якусь всенаціональність „Просвіти“, яка мусить зійти до ролі якоїсь політично-групової освітної установи. Дехто хотів й такою бачити, дехто переконував, що вона мусить на те зійти.

Коли так, то — виходило з моїх міркувань — в найтруднішому становищі мусить бути сьогодні редактор видань „Просвіти“, який між ріжними скилями і харибдами нашого ідеольогічно-політичного моря мусить провадити видавничий човен Товариства відповідаючи за його цілість.

Якось раз, випадково, спитав я про те свого сусіда в праці проф. Сімовича.

— Єдиний дороговказ для нас — сказав редактор видань „Просвіти“ — це основне завдання „Просвіти“.

— Тобто...

— Виховувати широкі маси на свідомих громадян. Цим ми й кермуємось у нашій праці, з цього становища підходимо до нашого видавничого пляну.

— Чи так воно було від самого початку, тобто за ввесь час її сімдесятьлітнього істнування?

— Бачите — каже проф. Сімович — „Просвіта“ перейшла цікаву еволюцію. Цікаву тим, що вона не розгортала, але щораз звужувала свою діяльність щодо змісту. Так! Ви гляньте тільки на її першу видавничу діяльність. Тоді вона мусіла писати про все, бо вона була єдина, що могла дати нашим народнім масам просвітньо-освідомну лектуру. Тож між її першими книжечками знайдете і на теми сільського господарства і на організаційні, і такі, що поборювали всякі суспільні лиха, як темноту, пянство та лиху господарку, і такі що поширювали свідому релігійність, як життя святих, молитвеники тощо. Знайте, що у перших роках свого істнування „Просвіта“ видавала і шкільні підручники, для народніх шкіл і гімназій. Сьогоднішній стан знаєте. Шкільні книжки видає „Рідна Школа“. Сільського - господарськими справами займається „Сільський Господар“, кооперацію взяла у свої руки спеціяльна організація, створилися спеціяльні релігійні видавництва і т. д. Щойно тут, у видавничій ділянці ви виразно бачите, що „Просвіта“ є справді матірю всіх установ. Отже в міру того, як творилися всі ті установи, діяльність „Просвіти“ щодо змісту звужувалася.

— Це тривало доволі довго.

— Але ж так! „Просвіта“ довго вела цю свою широку діяльність намагаючись латати всі діри нашого національного життя. Зразу була це робота безплянова й несистематична. Але вже тоді „Просвіта“ між іншим сама відчувала той брак пляну й систематики. Тому виринула думка приняти редактора. Заангажували Федьковича, який і дав перший плян для видань „Просвіти“. Почавши від нього тематика видань дуже поширюється

— До війни?

— Ні, ще перед війною, як творилися ріжні установи і діяльність „Просвіти“ звужувалася, вона починає займатися своєю властивою працею. Свідчить про те її часопис „Письмо з Просвіти“, що займався головно організацією просвітної роботи. Перегляньте лише тодішній орган Товариства за цілий ряд років („Письмо з Просвіти“), там найдете крім багато освітнього матеріялу силу організаційних вказівок. Вміла рука тодішнього редактора видань „Просвіти“ Ярослава Весоловського звязувала „Просвіту“ з її клітинами в краю, популярні книжечки т. зв. „Просвітні Листки“ (белетристичного, історичного та іншого змісту) доповнювали те, що проповідував журнал. Але справжній перелім зробив вже після війни Михайло Галущинський. Почавши від нього „Просвіта“ станула на правильний шлях пляновоі національно-виховної діяльности. Михайло Галущинський і його ближчі співробітники з Виділу мріяли про Просвітній Інститут, про те, щоб повести працю „Просвіти“ в дусі і з програмою позашкільного виховання (народні університети) на заході — речі, які „Просвіта“ тепер при своїх дуже слабих матеріяльних засобах у скромних рямцях переводить у життя.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК. 2)

Гіпохондер.

(Докінчення).

III.

Добрянський увійшов до кляси, де здавали учні вступні іспити. Іван Петрів сидів в останній лавці, побачив професора Добрянського і спустив очі до землі.

— Що ви вчилися із староукраїнської літератури? — спитав професор Добрянський, підступивши до Петрова.

— Все.

— Все? То — дуже мало! Вже з досвіду знаю, що ті, які направді вчилися, на питання, що вчилися, відповідають річево, що вчилися це й те. Ті, що нічогісінько не вчилися й які загалом не мають поняття, що мали вчитися, відповідають завжди: Все.

Учень мовчав. — „Ого, професор пізнав мене вчора й я пропав!“ — Це відчував учень серцем, це бачив з очей, з виразу лиця свого професора.

— Прошуж мені на моє питання відповісти.

Учень закашляв.

— Я сказав, що перебрав усе, це не значить, що я вчився все, що є на світі, а це значить, що я перебрав увесь матеріял, приписаний для VI. кляси. Я перебрав староукраїнське письменство другої доби, теж і нове до Квітки. Це все я перебрав. Прошу мене питати, а вже пан професор самі будуть ласкаві оцінити, що з того є ліпше, а що гірше. Я сам не вмію того оцінити.

— Фільософ! Як то він говорить! — промовив професор, якому відповідь учня сподобалася, але одночасно з тим і пригадав собі: — Він по деревах день перед іспитом лазить, він мене перед нареченою Гіпохондром називає... Ну... ну...

— Коли ви так все перебрали, прошу мені сказати, що то була схолястика, що то був гуманізм, як вони і коли вони і звідки вони прийшли в Україну і які то наслідки викликали в нас.

— Схолястика й гуманізм прийшли в Україну... — зачав як з горячки учень.

— Вибачте — перебив професор. — Найперш прошу мені сказати, що то була схолястика, що то був гуманізм.

— Схолястика то була... Тома з Аквіну її уложив...

— Красно, навіть дуже красно, але що то було? Була то така риба, чи така змія, чи інша мара? що то було?

Ось так воно зачалося, ось так воно й далі тягнулося, доки вони обидва договорилися, що схолястика то був такий напрямок...

— А тепер, який то був напрямок? То все треба прецінь знати! Учень, який хоче бути в сьомій клясі, вже мусить вміти ставити точні, ясні та виразні дефініції, тим більш, що ті речі перебрали ми ясно й виразно в школі. А що то був гуманізм?

„...Він мене вчора пізнав, він мене хоче зляти!“ — думав учень і розганявся, щоб не датися, але професор новими питаннями знов збивав його з ніг. Ішли змагання, безкровні без болю, без мирових суддів, але не менш гарячі, не менш завзяті. Ішли змагання якби перегони по пустині Африки. Учень як верблюд біг по гарячому піску, побачив якусь оазу — пригадав собі партію з історії старого українського письменства, яку вмів і скакав в ту оазу, професор сидів на верблюді і, завертав його.

— Прошу відповідати на поставлене питання, а не скакати в бік! — і відганяв верблюда від оази знов на гарячий пісок, на пустиню. Ось так вони бігли, змагалися. Часто таки мусіли бігти через оазу й тоді учень не давався, то знов попадали на гарячий пісок, який учня збивав з ніг. Часом учень морщив чоло і хмарив брови, якби збирав свої думки, при тому викривляв уста і ковтав слину, якби усе своє знання мав зібране в горлі, а тільки наверх його не може видістати.

— Ну, ну, я чекаю! — підганяв тоді професор. Учень починав поволі знов говорити, та нагло побачивши на чолі професора зморщку, завертав у протилежний бік і знов завертав і знов.

Тяжкі змагання, які всилі зрозуміти тільки той, хто сам колись ось так змагався із уськими професорами.

— Досить! — сказав вкінці професор. — А тепер прошу самому оцінити своє знання. Що, чи це знання достаточне?!

Учень мовчав.

„...Той уже мене провалив за вчорашнє...“

— Питаю вас, щоб самі ви мені сказали, чи це знання достаточне?! Хочу чути вашу відповідь.

— Я учився...

— Знаю! Колиб хто цілком не учився, ні слова не вмів би відповісти на вам поставлені питання. Так ви вчилися, але того вчення за мало. Схолястика — то ще-ще, але гуманізм виказує великі недостачі, чому Іван Вишенський виступав проти схолястики й гуманізму — ви цілком не знали виснити, подати добру характеристику Івана Вишенського з поеми Івана Франка ви теж не вміли, про будову Наталки Полтавки вже було ліпше, але розібрати Наталку Полтавку то й не така штука. Загалом усе дуже слабо, недостаточно.

— Прошу пана професора...

— Тут нема жадних прохань, то перед іспитом треба було добре закотити рукави і вчитися, а не робити Бог зна що, й не здаватися тепер на прохання. Я скінчив!

Професор відійшов, хвилинку зупинився при вікні і задумався. Іван Петрів ще щось трохи вчився, але замало і не є приготований до сьомої кляси. Недостаточно згідно з усіма правилами, всіма приписами і всіма вимогами справедливости. Підійшов до стола і писав з розгоном: Недостаточний.

Відітхнув спокійно.

...І такий дурень ще по деревам лазить день

— Міг би хтось міркувати, що таке розуміння завдань „Просвіти" звузить обсяг її видавничої діяльности. Але, як видно з того, що „Просвіта" тепер видає...

— Ясно! Це тільки змінило характер видавничої діяльности. Книжка чи журнал „Просвіти" перестали бути метою, вони стали засобом. А це не звузило видавничої діяльности. Навпаки! Нема теми, якої ми не торкалисяб. Але кожна з них служить нам єдиню для нашої мети: виховувати свідомих громадян. Для такого виховання треба вести освітньо-освідомчу роботу крок за кроком, систематично. Наші книжки і журнали цій роботі пособляють і тому вони мусять бути популярні.

— Дозвольте, пане професор, коли ми вже при цьому. Книжки „Просвіти" треба зараховувати до популярних видань?

— Так!

— Для кого вони призначені?

— Ясно: для тих, кого в нас треба виховувати чи перевиховувати. Але як ви думаєте, що популярність книжки визначує її призначення для якихсь кол читачів, то ви дуже помиляєтесь. Це не важне, для кого книжка призначена. Важне те, щоб для того, для кого вона призначена, вона була зрозуміла. Не штука писати все, що знаєш, але так, що тебе ніхто не розуміє, а штука написати і найменшу річ, але так, щоб вона засвоїлась.

— У нас тепер безліч популярних видань.

— Навпаки. У нас немає популярних книжок ні газет. У нас не вміють писати популярно. Винна тут школа й у великій мірі винні наші часописи. В них найдете чужі слова, бомбаст, чужі фрази, чужу будову речень, дуже багацько слів без змісту, але не найдете необхідної простоти. Люди цим годуються, а це дуже шкідливе. Нема предмету, про який не можна би написати приступно. Наші наддніпрянські земляки знали цю штуку, вони знали писати популярно. Книжечок довоєнної київської „Просвіти" не можна навіть рівняти з тодішніми галицькими. У галицьких виданнях „Просвіти" гарно відбивали саме книжечки наддніпрянців, як Нечуя-Левицького, Грінченка, Загірньої, Чикаленка і т. д. Популяризацію треба відріжнити від вульгаризації, яка дуже шкідлива, бо вбиває естетику простого вислову. Простоту треба відріжнити від простакуватости. Певно, писати популярно дуже важко, не кожний може, не кожний вміє, але цього треба конче вчитися, бо це основа кожної педагогіки: знизитися у вислові до рівня того, хто від тебе бере науку.

Ці думки проф. Сімовича про нашу популярну літературу напевно стануть у пригоді не одному, що пише і хоче, щоб його розуміли. Свої принципи переводить проф. Сімович послідовно у життя як редактор видань „Просвіти", в яких і сам пише популярно, як досі у нас не писали та й не пишуть, і навчає інших, що до цих видань надсилають свої статті. Навіть поверховний читач, прочитавши одну-дві статті у журналі „Життя і Знання" може це ствердити.

Осип Боднарович.

✝

В четверті сумні роковини смерти

бл. п. д-р Дарі Лежогубської-Чубатової

відправиться в середу 4. травня ц. р. точно в год. 7. рано в архикатедр. храмі св. Юра

ЗАУПОКІЯНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

на яке всіх друзів Покійної запрошує

Рідня.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ ЗА КОРДОНОМ.

Заг. Збори Т-ва „Музей Визвольної Боротьби України" у Празі.

7-го квітня ц. р. відбулися річні загальні збори Т-ва „М. В. Б. У." у Празі під проводом заступника голови Т-ва проф. А. Яковлева. Відкриваючи збори, **проф. А. Яковлів** повідомив, що голова Т-ва акад. проф. д-р С. Смаль-Стоцький уповноважив його головувати на зборах, бо сам через хоробу не може взяти участи у зборах, та просив його передати зборам привіт і поздоровлення з придбанням власної домівки для Музею.

Після затвердження протоколу минулорічних загальних зборів секретар Т-ва **проф. С. Сірополко** подав звіт про діяльність Управи за час від 31. травня 1937 р. до 7. квітня 1938 р. Зі звіту Управи видно, що на 7. IV. 1938 р. в Т-ві було 124 членів. У звітовому році Управа відбула 11 засідань. Головніші справи, якими Управа займалася у звітовому році, були такі: **Придбання дому для Музею:** цій справі Управа присвятила 8 засідань, на яких обговорено умовини купівлі тих кількох будинків, що найбільше відповідали вимогам Управи як своєю ціною, так і станом самої будови. Управа прийняла рішення придбати дім у Празі-Нуслє на Горимировій вул. ч. 6. за 230 тисяч кч. — в ту суму зараховуються 95 тис. кч. гіпотеки до 1-го січня 1941 р. Дня 16-то березня ц. р. підписано умову купна. Подаючи цю радісну вістку загальним зборам, Управа підкреслила, що власний дім Музею В. Б. У. є справді витвором обєднаного національного чину цілого українського народу, що кермувався одною думкою зберегти памятки минулого на науку майбутнім борцям за визволення України. Друга важлива справа, що нею займалась Управа, стоїть у тісному звязку зі справою придбання дому для Музею. Насамперед на домі тяжить короткоречинцева гіпотека з високим відсотком ($5^{7}/_{8}$) без погашення самої гіпотеки. Подруге: в домі бракує такого приміщення, де можна булоб уладжувати вистави музейних збірок, а також салі для зборів Т-ва й інших українських культурно-освітніх організацій. Отож Управа ухвалила звернутися до українського громадянства з закликом дати Т-ву позичку як для ліквідації гіпотеки, так і для надбудови одного поверху з салею для вистав музейних збірок та салею для ріжних зборів. У звітовому році Управа видала друком три числа „Вістей" (чч. 16, 17 і 18).

Скарбник **Є. Вировий** подав грошеве звідомлення за 1937. р., з якого видно, що в 1937 р. вплинуло жертв на Український Дім у Празі 36.088 кч. 42 сот., залишалося з 1936. р. — 200.011 кч. 50 сот., % за рік 5.408 кч. 40 сот., інші впливи 5 кч.; з загальної суми 241.513 кч. 32 сот. видано в 1937. р. 10.783 кч. 67 сот. На 1. січня 1938. р. фонд Українського Дому в Празі складав суму 230.729 кч. 65 сот. На Музей вплинуло членських вкладок, жертв та ін-

перед іспитом і такий дурень мене, професора, називає перед нареченою Гіпохондром! — і з розгоном підписався під „недостаточним".

IV.

Увечір відбулася в гімназії конференція для класифікації учнів, що здавали. При довгому столі засіли професори, на самому чолі директор, Зевес на Олімпі. Поодинокі професори, господарі кляс, читали імена учнів і ноти з поодиноких предметів і кінцевий успіх. Так ішла кляса за клясою серед гамору й крику, аж піднявся лисий, круглолиций професор, окуляри підняв над очі і читав:

— Сьома А, здавав один, Іван Петрів, поодинокі предмети або на добре, або на достаточно, провалився тільки з українського у професора Добрянського. Я вже переговорював з товаришем Добрянським, щоб перепустив його, та товариш Добрянський каже, що ніяк не може, учень неприготований.

Директор Зевес нахмурив густі брови, що мов хмари нависли над його очами. Ті грубі брови піднімав раз угору, то знов спускав їх вділ, що було ознакою, що щось йому не подобається. Тепер підняв директор знову брови вгору, звернувся до Добрянського й запитав:

— Отже як, пане колего?

— Пане директоре, Петрів не вмів, нехай повторить шосту клясу, це буде ліпше для нього. Петрів — це несолідний, легкодушний хлопець, лінюх, коли пустимо його до сьомої кляси, здеморалізуємо хлопця, а так повторить шосту клясу, побачить, що в нас нема жартів, навчиться солідности й розумний, порядний хлопець буде ще колись з нього.

Ця фільософія щось не дуже сподобалася директорові, його брови нахмарилися, опісля піднялися вгору і знов спустилися вділ і знов вгору, хмарні, повні чогось непередбаченого, грізного.

— Прошу мені подати іспитовий протокол Івана Петрова.

Директорові передав господар кляси іспитовий протокол, директор читав і знов його брови як чорні хмари підносилися вгору, стояли там хвилинку і знову спадали вділ. Очі професорів, найбільш професора Добрянського, звернулися на ті грізні брови. Але серед тієї бурі — нагло лице директора усміхнулося як у малої дитини й він став щиро сміятися. Кількох професорів кинулося до нього подивитися, з чого так щиро сміється їх директор, але директор обернув скоро іспитовий протокол на другий бік.

— Панове колеги — промовив, а по його лиці бігала тепер жива усмішка. — Панове, в народніх школах учать читати й часто — не навчать. Ми в часі всіх гімназійних студій теж учимо читати і незавжди всилі навчити учнів читати — в широкому розумінні того слова. Не всилі ми навчити читати й розуміти мистецький твір, це знаємо, ми, фільольоги — і брови вгору. — Але є люди, які кінчають університетські студії і здають професорські іспити, а проте ще не вміють, навіть простого письма, добре прочитати. Ось дивіться, пан колега господар кляси сьомої А прочитав нам всім, що Іванові Петровому дав недостаточно з українського колега Добрянський. Правда, що так ви прочитали?

— Так! Колега Добрянський там вчить, колега Добрянський його питав, колега Добрянський і записав йому ноту.

— І тому ви певні, що там і підписався колега Добрянський. Не так? Тимчасом там написано цілком щось іншого. Прошу подивитися! — і знов радість та втіха заблисли на лиці директора.

Коли професори глянули у відповідну рубрику, побачили чорне на білому:

Недостаточний — Гіпохондер

— Гіпохондер?! Хто це?!

Професор Добрянський не вірив, підступив теж ближче й заглянув. Ні, таки ще сам не вірив своїм очам, але дарма, там таки стояло написане його власною рукою: — Недостаточний — Гіпохондер.

Професор Добрянський уже тримав перо в руці й хотів справити свій підпис, але директор ще стримав його.

— Позвольте мені ще забавитися в Шерльока Гольмса! — промовив директор і знов нахмарив чоло і знов як чорні облаки на небі підняв густі брови. Коли ви, пане колего, тут підписалися Гіпохондер, то догадуюся, що ви про це слово дуже інтенсивно думали, догадуюся, що воно вас чомусь дуже вразило, догадуюся далі, що є якийсь звязок між тим недостаточним і тим Гіпохондер. Може вас учень так назвав і це вас заболіло і це мало вплив на вашу оцінку? Колиб воно так було, то завжди памятайте собі, пане колего, що ми, професори, маємо стояти понад усякі образи учнів. Пане колего, ви раз назавжди собі запамятайте, що учень вас, професора, не всилі ні образити, ні вивести з рівноваги! Пане колего, ви завжди собі памятайте, що при оцінці успіху учня ви оцінюєте тільки його знання, а більш ніщо! Це все сказав я тільки так собі, pro domo sua. Отже, як є поправді з Іваном Петровим?

Що лишалося професорові Добрянському коли він сам себе назвав а ще й підписав Гіпохондер, коли і слово директора йому освідомило, що між недостаточним і між нещасним підписом був дуже тісний звязок?! Професор ще щось поворкотів під носом, підійшов до директора, написав Достаточний — і підписався вже своїм правдивим іменем.

— — — — — — — — — — —

Але й ця поправка вже не помогла, його називали учні, назвали й професори Гіпохондром хоч гіпохондром він ніколи й не був. І жінка так його назвала. По шлюбі: — Мій золотенький Гіпохондрику!

В кілька літ по шлюбі кричала розгнівана:

— Дурнуватий Гіпохондре! — А вже як ніжно його називала — їй Богу соромлюся сказати.

—o—

лих 4.161 кч. 10 сот., а видано 14.971 кч. 95 сот. (тимчасова позичка 10.810 кч. 85 сот. на платню за помешкання й інші видатки до одержання грошей від жертводавця К. Лисюка).

Голова Комісії Українського Дому у Празі проф. А. Яковлів у звіті Комісії вказав, що Комісія й Управа змушені були відступити від первісного пляну — збудувати дім для Музею з тої причини, що зібраних грошей на Український Дім у Празі не вистало6 на придбання парцелі та на збудування дому при сучасних умовинах, коли ціни на будівельний матеріял збільшилися на 30% проти цін 1936. р. Отож Управа вирішила придбати готовий дім та адаптувати його для потреб Музею і при успішній позичковій акції надбудувати ще один поверх.

Директор Музею **проф. Д. Антонович** у свому звіті вказав, що у звітовому році прибуло 1.210 музейних матеріялів. З головніших слід згадати архівний матеріял Української Жіночої Національної Ради, архів Українських Січових Стрільців (жертва д-ра О. Безпалка), архів декількох організацій Українського Пласту. Бібліотечний відділ поповнився жертвою проф. О. Колесси (1162 томи), жертвою З. Мірної бібліотеки покійного І. Мірного, цінною збіркою книг видання XIX. в. (жертва Г. Келлер-Чикаленко). Шевченкіяна поповнились колекцією російських часописів зі статтями з нагоди Шевченкового ювилею 1911. р.(жертва В. Дорошенка). Мистецький відділ поповнився між іншим 10 медалями українських історичних діячів — від мистця п. Масютина. Відділ часописів нараховує тепер 1510 назв українських часописів та 302 часописи україніки.

Ревізійна Комісія для перевірки грошевих оборотів Т-ва ствердила у свому акті, що всі записи в книгах відповідають виправдуючим документам та цифрові дані річного звіту відповідають записам у книгах. Ревізійна Комісія для ревізії збірок Музею ствердила, що тяжкі умовини праці в Музею не покращали. Матеріялів збірається все більше і більше. В таких умовинах нема ніякої змоги подрібно розібрати всі річи і рішуче нема змоги зробити їх ще більше приступними для наукових працівників.

Після затвердження звітів Управи та її органів загальні збори ухвалили абсолюторію і подяку Управі й Ревізійним Комісіям та Дирекції Музею, а також ухвалили надіслати привітання як колишньому голові Т-ва акад. проф. д-рові І. Горбачевському, так і теперішньому голові Т-ва акад. проф. д-рові С. Смаль-Стоцькому, що багато прислужилися справі забезпечення Музею власною домівкою. Крім того збори ухвалили висловити подяку усім жертводавцям, що своїми жертвами допомогли Т-ву забезпечити Музей власною домівкою, усім установам, організаціям та особам, що своїми жертвами річей причинились до поповнення Музею, усім співробітникам Музею та українським часописам за їх прихильне ставлення до завдань Т-ва взагалі та до збіркової акції зокрема.

Член Управи **З. Мірна** подала ті умовини, на яких Управа має намір оголосити підписку на безпроцентову позичку Т-ву „М. В. Б. У." в сумі 200 тисяч кч., а саме позичку поділять на 2.000 часток по 100 кч. (або 4 дол.) кожна. Кожному вірителеві Т-во виставить довжну грамоту на ту кількість часток, яку віритель заплатить до скарбниці Т-ва. Зворот позичок Т-во зачне 1. січня 1940. р. і закінчить 31. грудня 1949. р. Кожного року виплачуватимуть десяту частину загальної суми позички тим особам, що зголосять бажання, щоб позичка їм була сплачена. Збори дали свою згоду на переведення Управою позичкової акції серед українського громадянства на суму 200 тисяч кч. на умовинах, що їх виробила Управа.

Збори одноголосно іменували почесним членом Т-ва акад. проф. д-ра С. Смаль-Стоцького за його великі заслуги для Т-ва. На голову Т-ва збори вибрали проф. д-ра С. Смаль-Стоцького, заступником голови проф. А. Яковлева, в члени Управи: Д. Антончука, проф. д-ра І. Борковського, Є. Вирового (скарбник), проф. Л. Грабину, архит. А. Корнійчука, З. Мірну та проф. С. Сірополка (секретар). До Ревізійної Комісії для ревізії грошевих оборотів і каси увійшли: проф. М. Добриловський, доц. І. Кабачків і д-р В. Орелецький; до Ревізійної Комісії для ревізії майна Музею увійшли: проф. В. Гармашів, М. Россіневич та проф. В. Садовський. На предложення Управи збори прийняли до Т-ва 3-ох нових членів.

Членську вкладку на 1938. р. встановлено: 10 кч. для звичайних членів, 300 кч. для досмертних звичайних членів і 1.000 кч. для почесних (вікопомних) звичайних членів

З ПОЛЬСЬКИХ СПРАВ

Виступають з ОЗОНУ.

В часі, коли це пишемо, тобто в суботу, у Варшаві — як це заповіли — повинні відбуватися наради головної ради Озону, що навіть до першого зібрання не втрималася у повному складі, в якому її призначили. На цих нарадах мають вибрати ще 40 членів, бо згідно зі статутом головна рада має мати 120 членів. Та чи матиме вона це повне число, як ті, що їх іменували, по одному виступають. Не прийняв становища члена головної ради Ян Дембський, виступив з неї пос. Гоппе, і ось передучора ген. Скварчинський дістав листа від Марії Родзевичівної, відомої письменниці, з заявою, що з уваги на напрямок діяльности Озону вона не може бути членом головної ради.

У пятницю відбулося у Варшаві зібрання послів і сенаторів, яке скликала група „Ютра Праци". Було на цьому зібранні 37 послів і сенаторів, що не належать до групи „Ютра Праци". Між іншими була посолка Присторова, що внаслідок конфлікту з ген. Желіґовським виступила з Озону. Після нарад 13 послів і сенаторів, крім тих, що вже перед тим виступили, заявили, що виступають з Озону. Таким чином досі виступило з Озону 18 осіб, в цьому числі двох сенаторів.

Ходять чутки, що посли з групи „Ютра Праци" з 12-ти послами з католицько-народової групи і „Кола Рольнікуф" мають створити нову політичну групу, що малаб складатися з 30-ти послів та сенаторів. В найближчому тижні має відбутися організаційне засідання цієї нової групи. Одночасно члени групи мають повести акцію серед громадянства.

В комунікаті, що появився після згаданого зібрання заініційованого групою „Ютра Праци" є заява, що учасники наради не піддають навіть під дискусію справи армії, головного вождя та питання консолідації.

——o——

До боротьби з українцями

ЗАКЛИКАВ ПОЛКОВНИК ГОШОВСЬКИЙ НА ЗБОРАХ СХІДНО-ГАЛИЦЬКИХ ПОЛЬСЬКИХ ДІДИЧІВ.

В березні ц. р. відбулися у Львові загальні збори „Звйонзку зємян всходнїх воєвудзтв Малопольскі", в яких взяло участь 256 членів та коло 100 членів їх родин. На зборах були, як запрошені гості: голова волинського союзу дідичів — гр. Олександер Ледуховський, голова краківського союзу дідичів — гр. Карло Тарновський, командант ДОК у Перемишлі — ген. Вацлав Сцеволя-Вечоркевич, що є головою „Звйонзку шляхти загродовей", делегат львівського воєводи — начальник Зигмунт Шостак, делегат станиславівського воєводи — Йосип Булянда і директор бюра для фінансово-хліборобських справ — віцевоєвода Станислав Седлецький.

Ці збори цікаві для нас тим, що їх учасники, польські дідичі, це вже врештою не перший раз, долучилися до загального протиукраїнського фронту польського громадянства в Галичині. Ясно і недвозначно. Один із учасників, як довідуємося зі звідомлення з цих зборів, полковник **Гошовський**, закликав просто **до боротьби з українцями**. Як ця бротьба повинна виглядати, можна довідатися з меморіялу, який зложила дідичка з Яричева Старого — **Стефанія Балтаровичева.**

Ця пані Балтаровичева вийшла свого часу заміж за Балтаровича, що до кінця свого життя був „греко-католиком". Після смерти Балтаровича його маєток перейшов у спадку на його жінку, що колись не вагалася вийти заміж за українця, щоб тільки стати дідичкою, а сьогодні ломить руки над тим, що будьто би у багатьох місцевостях Галичини поляки зовсім знищені, а на їх місці живуть українці: Янковські, Ставарські, Дзєдушицькі, Оссолінські, Сулковські і т. д.

П. Балтаровичева закликала дідичів до громадської праці. „Громадська праця — казала вона — є обовязком кожного поляка, а нас, дідичів, цей обовязок повинен прикувати до варстатів праці не тільки у власному господарстві, але й кооперативах, „Кулках Рольнічих"; „Домах Людових", читальнях ТШЛ і т. д., де треба збирати, скупчувати, польщити і підносити людові маси вище і вище. П. Балтаровичева поставила справу, як рідко хто, ясно. Вона не має на уваги організувати та підносити вгору польські маси людові, але польщити українські народні маси. Про це вона сказала далі ясніше: „Але не можу промовчати і того, що стрічають мене прикрі враження, коли при деяких нагодах чую в ТШЛ у звідомленнях про деякі поміщицькі двори такі слова: Польські двори „русцять" поляків! Тримають більшість українців (в оригіналі „руской") служби і до них пристосовують свята. Отже поляк у польське свято працює, а українське свято шанує! Багато дідичів досі говорить до служби по українськи, боячись формально, щоб у Польщі українець не навчився по польськи. А на мої заваги ці дідичі виправдуються, що цей формаль „русин, венц муве до него по руску". Отже дідич-поляк має обовязок говорити по українськи до формаля-українця? В такому разі нехай буде принайменше рівноправність дідича з формалем і формаль-українець повинен говорити до дідича-поляка по польськи. Вже хіба найвища пора зірвати з цією перебільшеною куртуазією у відношенні до „руских попув і хлопув".

Треба признати, що п. Балтаровичева подала „цікаву" інтерпретацію поняття рівноправности. Та всеж, щоб не треба було навіть з такої інтерпретації робити вжитку, вона радить справу з українською службою так порадати: 1) подбати про польську службу принайменше у більшости і святкувати польські свята, 2) якщо мусимо тримати в більшости українську служ бу, треба пильнувати, щоб поляки святкували польські свята, а українці українські. Виглядає це досить „ліберально", бо що шкодило п. Балта ровичевій дати нпр. раду дідичам, щоб україн-

ці святкували польські свята. Але „зате, що поляки працюватимуть кілька днів більше, треба їм платити 10 зол. річно більше". Як справедливо! І яке воно заохотливе для.., українців!

„Отже є на все рада! —каже п. Балтаровичова після тих своїх проєктів — щоб тільки добра воля!" Справді: добра воля багато значить.

Дідич Йосип Горох зголосив окрему резолюцію у справі середньоречинцевих кредитів для дідичів. Дідичі, як він казав, без довгоречинцевого та низьковідсоткового кредиту не можуть вести успішно господарки, а не можуть позбутися землі, бо парцеляції майже нема тому, що не можна продавати землі українцям. Це кидає яскраве світло на земельні відносини у нас: дідичі радо продалиб землю, українські селяни ще радніше її купилиб, але.., „земя мусі пшеходзіць в польске ренце", як це особливо підкреслив голова „Звйонзку земян" князь Сапєга.

Коли згадати накінець, що дідич Гогендорф, який між іншим заохочував до праці у самоуправі, громадських урядах та до того, щоб дідичі займали становища війтів, особливо підкреслив вагу шляхотського руху, що його пропагує ген. Вечоркевич, як контракцію українським впливам, — буде ясне, що дідичівський союз у Галичині станув рішуче у лаві протиукраїнського наступу.

Провокація серед судетських німців.

„Анґріф" повідомляє в сензаційній формі про те, що один член німецько-судетської партії викрив провокацію, зорганізовану т. зв. чеською воєнною партією, що має впливи в армії. Та партія намагалася довести до заворушень серед німців у ночі з 30. квітня на 1. травня. Тому вона поручила колишньому німецькому громадянинові Глязерові, видаленому з Німеччини, зорганізувати серед судетсько-німецької молоді „ячейки" та роздати їм зброю. Про початок заворушень Глязер мав повідомити чеську жандармерію, що булаб їх здавила, вживаючи зброї.

Що писало „Діло" 50 років тому

Ч. 85. Пятниця, 27 (15) квітня 1888.

„ЧИ БУДУЧИНА ВСІХ СЛАВЯН ЗБУДОВАНА НА СКАЛІ?.."

Орган молодо-чехів „Народні Лісти" вмістив статтю свого парляментарного справоздавця, написану під враженням промови посла Озаркевича. У цій статті, яку „Діло" передрукувало, „Народні Лісти" пишуть між іншим:

„Тяжко будуть відповідати славянські посли за байдужність, ба навіть неприхильність, з якою глядять на боротьбу руського племени за своє життя, а найтяжче відповідатимуть за те чехи, бо русини були для них на Кромериськім соймі вірними союзниками, ба і потім, коли поляки вели проти них боротьбу в німецьких урядах. Нас серце болить, коли глядимо на те, що ми чехи мовчимо, як русини, наша 3-міліонова славянська вітка залишається без політичних прав, виключена з форум і капітолю, а її участь у державних справах записана в книгах приходів держави.

„Жаль нам стає при промовах руських послів, а цим разом до жалю примішувався гіркий гнів, коли ми бачили, як при промові Озаркевича, котра дорівнувала жалібним псальмам Давида і Єремії, палата була пуста, а приявні посли не уважали гідним бодай довідатись, на що устами Озаркевича жалується триміліоновий нарід! Навіть славянські посли не послухали, а чейже могли були почути дещо, що було би їм нагадало їх власне минуле, а дещо довідались би і про будучину. Чи будучина для всіх славян збудована на скалі, коли славянська взаємність в нинішніх днях так огидно ігнорує русинів? Русини можуть найти потіху за цей гріх сучасних славян, бо будучина принесе їм спасення — але чи можуть мати таку певність всі славяни, що нині, як ті безучастні левіти ходять довкола руського бідняги?

„Нехай хоч ця наша заява братньої симпатії скаже русинам, що їх страждання бодай в незалежній інтеліґенції чеського народу будять співчуття.

„Бог вам помагай!"

„ВСІ ОБІЦЯЛИ ПРОТЕКЦІЮ БУКОВИНСЬКИМ РУСИНАМ".

Відень, 26. квітня. О. Костецький з Чернівців і Дутка, господар з Раранча були нині на авдієнції у Й. Вел. цісаря, у міністрів д-ра Ґавча і д-ра Зємялковського і нунція монс. Ґалімбертіого і всюди їх приняли прихильно, всі обіцяли протекцію буковинським русинам"

РОСІЙСЬКИЙ АГЕНТ

Букарешт, 26. квітня. Майже у всіх зворохоблених сторонах настав уже спокій і власники більших посілостей та арендатори вертаються домів. (Це мова про селянські бунти в Румунії). У арештованого Павлічеана знайшли вельми компромітуючі папері, писані по російськи, з яких виходить, що він був російським агентом".

Жахлива господарська катастрофа в Турчанщині.

За два тижні в турчанському повіті згинуло з голоду 1562 штуки худоби. 40% худоби лежить у стайнях. Турчанщина потребує негайної помочі!

Не перший це раз доходять із наших Карпат алярмуючі вістки. Що року майже, у зимі та на переднівку несеться звідти стогін одчаю: „Голод"... Та економічні умовини життя всього нашого населення у Польщі такі невідрадні, що алярмуючі вістки з Карпат загалом не викликували якоїсь більшої нашої уваги.

Але цього року ці вістки такі жахливі і такі пророчисті, що мусимо відгукнутись на них, відгукнутися якнайбільш активно, і рішуче.

Ось числа, що відносяться до турчанського повіту: У перших двох тижнях квітня ц. р. згинуло із голоду 1562 штуки худоби. **Понад 20.000 штук (40—50% всієї) лежить у стайнях і переважно від кількох уже тижнів не підноситься.** Решта жахливо заголоджена. У літі 1937-го року мала Турчанщина 58.419 штук худоби. До половини квітня ц. р. лишилося 42.178 штук. Отже **до половини квітня ц. р. відійшло 16.250 штук або 28%!** Втрати будуть ще багато більші, бо у великій частині Турчанщини через сніг худоба ще й нині (29-го квітня) не може користати з пасовиськ.

До цього слід додати ще такі пояснення: Годівля худоби — це головне джерело прожитку наших селян у турчанському повіті. Збіжева продукція, через замалу кількість ґрунтів, через їх лиху якість та низьку хліборобську культуру, грає тут малу ролю і не покриває консумції. З другого боку матеріяльна засібність і життєва стопа величезної більшости наших селян у цьому повіті дуже низькі. Вони вже не можуть знизитися. Нижче є вже тільки — **голодова смерть,** що зрештою кожної зими збирає в Турчанщині обильне жниво. Тому **величезна втрата, втрата дотепер уже майже третини худоби, поставила наших селян Турчанщини перед крайною господарською руїною.** Тисячі нуждарських родин втратили єдину свою кормительку — корову.

Нинішний господарський стан Турчанщини вимагає негайної великої помочі. Апелюємо на цьому місці до всіх наших господарських чинників, щоб вони зацікавилися жахливою господарською катастрофою турчанського повіту і зорганізували для нього допомогу. Крім цього звертаємося до Української Парляментарної Репрезентації, щоб вона поробила кроки, що лежать в її компетенції. Вкінці до всього нашого громадянства та зокрема до американських турчанців, щоб вони щиро помогли акції ратунку Турчанщини. Усі наші краєві пресові органи просимо передрукувати цей крик одчаю турчанського повіту.

ХТО НЕСЕ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ?

Велику і важку відповідальність за цьогорічну жахливу господарську катастрофу Турчанщини несе передусім турчанський Повітовий Виділ. Тому, що від літ цей Виділ перестав вести свою працю під кутом господарських інтересів цілого повіту і цілу свою енерґію зосередив на кількох шляхотських селах. На кілька шляхотських сіл, до речі **найбагатших у повіті і навіть, як нпр. Ільник — багатирських, від літ ідуть великі субвенції і 90% праці орґанізаційно-інструкторського апарату, а переважна більшість нуждарськи-бідних сіл залишається без якої небудь допомоги.** Що більше, Турчанський Пов. Виділ унеможливлює господарську саморозбудову громад турчанського повіту; так нпр. люстратор Пов. Виділу від ряду літ скреслює з громадських буджетів позиції на створення громадських шпихлірів.

Повітові Виділи є установами, яких завданням є працювати над господарською розбудовою повітів і всякі політичні моменти, як нпр. „шляхотська акція", не повинні в них грати ролі. Тому справді треба найгостріше осудити, коли Пов. Виділ з політичних мотивів занедбує під господарським оглядом повіт крайно убогий, **повіт, над яким з року на рік висить загроза великої господарської катастрофи, міліонових втрат майна та знищення здоровля і навіть голодова смерть десятків тисяч населення!** Звертаємо на це увагу Міністерства Хліборобства і Земельних Реформ і маємо надію, що воно вгляне у практику турчанського Виділу та доручить йому вести працю, що охоплювалаб під господарським оглядом цілий повіт.

З другого боку слід напятнувати малу активність нашого турчанського громадянства, що до нині не здобулося на ніяку ширшу сільсько-господарську акцію.

Вкінці слід підмітити, що великою перепоною у господарському розвитку турчанського повіту є цілковита господарська непідготованість, і часто розтратна господарка більшости турчанських війтів, що часто, як наприклад, у волостях Стрілки і Розлуч, знаходять свій епільоґ у суді.

Становище турчанського повіту вимагає великої інґеренції вищих чинників.

ЗА ПЛЯНОВУ АКЦІЮ ГОСПОДАРСЬКОГО ПІДНЕСЕННЯ НАШИХ ГІР!

Не беремося розвязувати тут проблеми, зазначеної у наголовку цього розділу. Підкреслюємо тільки велику потребу, необхідність такої розвязки. Жахлива господарська катастрофа, що її нині переживає Турчанщина повинна звернути вкінці увагу наших організаційно-господарських кол на наші нуждарські гори і дати спонуку до того, щоб підготовили та здійснили плян, як їх під господарським оглядом піднести.

В такій акції повинні зєдинити свої сили всі наші господарські організації та свідоме місцеве громадянство, у першу чергу наше духовенство, яке в горах має особливо великий вплив.

До цієї справи ще вернемось. Покищо кличемо: Зорганізуймо негайну допомогу Турчанщині.

Ярослав Татомир.

Літературна сторінка.

Поет хоче видати збірку.

Каварня. Гості пють чорну каву, перекидають часописи, дрімають. До столика, при якому сидить один український видавець, один читач часописів і один громадянин без означеної професії підходить поет. Поет — поважний, старший добродій, має посаду на провінції — щоб не вмерти і не жити.

— Ава! (загальний привіт від стола назустріч поетові). Видко, що надходять свята! Провінція зїзджається!

Поет: Требаж подихати культурною атмосферою. Пане старший — мені малу чорну! Ну, що чувати панове?

Читач: Зараз вам дам газету. Австрія, Еспанія, Китай, весь Берлін—Рим, весь Париж—Льондон... самогубство?

Поет: А ми де?

Громадянин: Разом із вами, пане поете — у хмарах.

Поет (до видавця): Видаєте що нового?

Видавець: Тепер не сезон. Копаний мяч іде, а ним сітківка, сонячні купелі.

Поет: Ну, але щось виходити мусить.

Громадянин: Мусять виходити газети... і то не конче. Тільки чоловікові гумор псують.

Поет (до видавця): Я, бачите, пане директор, хотів вас спитати, чи не можнаб де видати збірки віршів? Знаєте, що я вже від двадцять років не видав ніодної. Люди думають, що я вже вмер...

Видавець: Певне, що ви повинні друкувати, як пишете.

Поет: Але як? і де?

Видавець: У будьякій нашій друкарні. Мають гарні нові черенки.

Поет: То ви хочете, щоб я ще до власних поезій доплачував?!

Видавець: О, таке щире слово люблю. Отже ви признаєте, що до поезій треба доплачувати...

Поет (заїкувався): Я... розуміється, думав про те, що як видам їх власним накладом, то книжки будуть лежати у мене в хаті. Я-ж не книгар і не можу продавати власних книжок.

Видавець: А я гадаю, що ваша фраза про доплачування торкається теж і видавців. Чи ви знаєте, панове, (звертається до Читача і Громадянина) кілько примірників збірки поезій можна в нас продати? Ні? То я вам скажу! Двісті. Навіть не можна покрити коштів друку. Ну, скажімо триста-чотириста до року, а де гроші видавця?

Поет: Ви тільки про гроші. Але-ж мусите признати, що нарід без літератури, а література без поезії то це не культура, а чорт знає що!...

Громадянин: Я уявляю собі, що поезією повинно опікуватися окреме товариство якихось прихильників поезії...

Поет: Але як довго його нема... Ну, і на чужині теж збірок поезій не видають окремі товариства, а звичайні книгарі... і ще заробляють гроші.

Видавець: Чи заробляють, то не знаю, але бодай виходять на своє, не докладають. Ми за бідні, щоб докладали до книжки. Є сотні потрібних книжок, які требаб перевидати, от хочби наших клясиків для школи, словники, підручники з усіх ділянок, переклади... і ніхто цього не робить.

Поет: То видавайте. Заробите на практичних книжках і можете видати вірші.

Читач: До того часу вже і ваш ювилей мине.

Громадянин: О, бачите, приходить мені одна думка. Чи не краще булоб вам пригадатися громадянству якимсь ювилеєм? Виж уже, слава Богу, більш як тридцять років пишете.

Поет: О, вже більше.

Читач: Думка гарна. Бо правду кажучи таки більше людей найдеться таких, що прийде на якийсь вечір з музикою чи на бенкет, щось зїсти, ніж у нас розуміється на віршах.

Громадянин: І вірші тепер такі, що нелегко зрозумієш при найкращій волі. Якісь такі повигадували нові слова, що чоловік ніколи не чув... і мельодії не можна дослухатися.

Поет: Я не пишу модерних віршів, а такі, що всі можуть зрозуміти, у давній формі і з правдивими, а не фальшованими римами.

Видавець: Коли ви справді хочете найти когось, хто вам дасть гроші на збірку, то не кажіть про це нікому. Це моя щира фахова рада. Єдині модні тепер поезії то такі, що їх читають самі поети, кількох критиків і десяток їх знайомих. Дальших, навіть архитворів, ніхто не хоче, бо це не новина, а на книгарському ринку йде тільки новина.

Поет: Виж самі щойно сказали, що поезії взагалі не йдуть.

Видавець: Інша річ „не йдуть" як інтерес, а інша не йдуть як література. Можна видати збірку, що розійдеться в 10 примірниках і перейти до безсмертности, а можна продати 100.000 примірників популярних пісень про народній промисл і соромитися свого прізвища на обгортці.

Поет: Отже, що я маю робити? Зламати перо?

Громадянин: Як воно вічне і золоте, то не ломіть.

Читач: От, ліпше пийте каву, бо буде зовсім холодна. Нині тут кава вийняткова.

Поет: А цікава річ, панове. Як я напюся чорної кави, то не можу писати. Нерви так розгойдаються, що я гнав би тоді з дому світами. На папір і чорнило дивитися не можу.

Громадянин (до кельнера): Пане старший! Принесіть нашому високодостойному ювилятові дві шклянки теплої свіжої чорної кави на мій рахунок!

М. Р.

Смерть А. Свєнтоховського.

Помер найстарший із живих польських письменників Александер Свєнтоховський у 89. р. життя. Він мав подиву гідну життєдайну силу, бо ще в останніх роках видав нову повість „Твінко" та історичну працю „Генезальогія теперішности". Повість не мала літературної вартости, але історична праця дала привід до дуже широкої дискусії.

Свєнтоховський скінчив фільософічні студії в Ляйпцігу у 1876 р. Від 1881 р. до 1901 р. видавав журнал „Правду", у 1908—1912 був редактором „Культури польської" та в 1910—1915 р. „Польського гуманіста".

Імя Свєнтоховського звязане з польським позитивізмом, напрямком суспільним, що своїми ідеями завважив на світогляд т. зв. поступових тодішніх письменників. Свєнтоховський у дусі фільософічних ідей, яким підлягав, ставив на першому місці розум, виступаючи проти безумного чуття. До останньої хвилини свого життя він боронив ідей гуманности, справедливости та чесности як основ індивідуального та соціяльного виховання.

Працював як публіцист, новеліст і драматург. Пєси свої видавав під псевдонімом Владислава Оконського; між ними „Невинні", „Батько Макарій", „Гарна". З довгої низки праць найцінніші „Думи песиміста", „Про епікуреїзм", „Поет як первісна людина", „Повістеві картини", „Байки", „Про права людини та громадянина", „Про права меньших", „Утопії в історичному розвитку", „Джерела моралі", „Історія польських селян" (2 томи), „Генезальогія теперішности".

Свєнтоховський належав до рідких письменників з великим знанням і ясністю думки. Його стиль був простий, ядерний, переконливий, відбиваючи ясну льогіку дуже гострого діялектика. Мало було таких добрих полемістів у польській літературі як він. У 1895 р. у 25-ліття його літературної діяльности кільканадцять польських письменників передало йому поклін у привітному листі словами, що можуть бути найкращою характеристикою його праці: „Силою таланту та сміливістю переконань ти ширив правду, втягаючи загал громадянства на шлях критичної думки; з непохитною відвагою ти рвав накинені розумові пута фанатизму та темряви; ти розбуджував жар і любов для великих ідеалів".

Після війни, коли фанатизм у громадянському житті ширився щораз більше і став навіть модний у літературі, а розум мусів арештувати свого престолу в користь незасованих почуття своїх... Свєнтоховський відійшов у тінь і перестав мати вплив як діяч і письменник.

Літературна хроніка.

ПРЕГАРНЕ ВИДАННЯ „ЕНЕЇДИ"

До книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові прийшли два примірники свіжо виданої „Енеїди" Котляревського у державному літер. видавництві у Харкові. Видане воно у великому „кварто" в 3.000 примірниках на 46 аркушах, за редакцією М. Новицького і мистецьким проводом Я. Руденського, з ілюстраціями М. Г. Дерегуса. Цей том нагадує славне мистецьке видання „Гайдамаків" з ілюстраціями Сластьона. Є тут крім численних великих і менших сірих ілюстрацій і кольорових, прегарно виконаних. Оправа зроблена з тканих плахт, що нагадує дорогі старовинні палітурки. Це одне з найкращих мистецьких видань наших клясиків, що може рівнятися з подібними вибагливими виданнями, призначеними для еліти. Том такої „Енеїди" коштує тут у нас 60 золотих.

СМЕРТЬ РОСІЙСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

Помер дуже популярний серед читачів совєтських російський письменник Пантелеймон Романов. Він мав свою славу кільканадцять років тому, коли видав „Дружний нарід", „Гарні місця", „Чорні коржики", „Зачаровані села". Його речі читали з естради і різні декляматори використовували його ефектові гуморески з нового совєтського побуту. Романов продовжував гумор Гоголя, єднаючи іронію з безжурністю. Романов глибше, ніж Зощенко, шукав причин для своєї сатири, обдумував свої сюжети, не брав будьяких зверхніх явищ. Він належав своєю методою оповідання до письменників передвоєнного покоління, які не знали нервових коротких штрихів, а описували події та людей поволі, аналізували їх психольогію. Крім Гоголя мав на П. Романова теж вплив Толстой. Від Толстого взяв Романов любов до маси, юрби. Найбільше позначився той вплив у його трьохтомовій повісті „Русь", яку деякі критики називали епопеєю. У цій повісті автор хотів зобразити недугу цілого російського народу передреволюційної епохи — її мрійництво, сонноту, безрадність, легкодушність. Ті риси, які Гончаров в „Обломові" зосередив на одиниці, Романов хотів розтягнути до довгої галерії інтелігентських та селянських типів. Недуга, розсіяна на різні кляси та одиниці, втратила ознаки „типічні", а стала тільки характеристична для москалів, що так сильно відчували чужинці при зустрічах із ними або хочби при читанні їх літератури. Романов сам у собі відчував неодну таку характеристичну ознаку, тимто він умів з такою насолодою аналізувати ту „руську" душу, що його самого пригнічала. Романов був нерішучий, у ньому ферментували різні думки та враження у типово слов'янських — мрячних обрисах. Післяреволюційна доба була йому чужа і він не вмів з нею зжитися. Він мав довший протяг часу від 1911 до 1920 р. коли мовчав. Він любив спокійне, зрівноважене життя і не вмів відтворювати нервової зміни. Чимало тем він присвятив половим питанням, що стали наново актуальні при зміні подружніх законів у Совєтах. Романов був дуже совісним письменником і чесним; він не підлабузнювався владі і не писав ні похвал „сильним" при кожній нагоді і не йшов за дешевенькими ефектами революційних гасел. Через те він і не мав слави ударника-революціонера або прихильника нового ладу. Його називали „буржуазним" письменником. Романов почав в останніх роках писати щораз рідше. Горький раз був висловився про нього досить неприхильно і це зовсім знеохотило його до праці.

ПОЛЬСЬКІ ПЄСИ НА ЧУЖИХ СЦЕНАХ.

З польських пєс написаних в останніх роках 10 дається цього року на різних чужинних сценах. Одна в Італії — А. Цвойдзінського „Фройдова теорія снів", одна в Англії — Івашкевича „Війна, мир та революція", три у Злуч. Державах: С. Кєдржинського „Любов без оттінків", А. Слонімського „Родина" та Ю. Шанявського „Великий моряк", інші в Чехословаччині, Югославії, Естонії та Фінляндії, як Цвойдзінського „Теорія Айнштайна", Івашкевича „Літо в Ноані", С. Кєдржинського „Щастя від завтра" та Р. Ні[illegible] „Коли діло не може".

Сторінка без політики.

Люди, які щезли...

В одному варшавському часописі появилися спомини відомого кримінольоґа І. Червінського, про людей які несподівано щезли з обиду.

Іноді переходимо без більшої уваги до денного порядку над несамовитими подіями, про які читаємо у шпальтах щоденної часописної хроніки. Ми й не застановляємося над цим, що така звичайніська ґазетна замітка криє в собі тайни, які під назвою „кримінальних леґенд“ зберігаються в поліційних актах.

Найбільше таких записок можна знайти у звязку з людьми, які пропали, та яких ніколи вже не вдалося відшукати.

Власник ресторану, який імовірно став черцем.

Сьогодні ще не затихла гомінка колись справа про одного багатого кольонійного купця і власника першорядного ресторану у Варшаві біля Краківського Передмістя, який одного дня залишив свою хату, всі свої папери та не забираючи зі собою нічого пропав без вістки. Ніхто й досі не знає куди він щез. Найдокладніші пошуканки не дали ніякого вислідy. До поліційних урядів усіх держав розіслали телефонограми, як досі — без успіху.

Правда, кружляли згодом непровірені поголоски, що той популярний та загально шанований власник ресторану подався до Чехословаччини та вступивши до одного манастиря, постригся в ченці. Дехто видів його в черечій рясі, одначе цього не вдалось провірити.

Інша поголоска була того роду, що ресторанник занедужав на жахливу недугу: втрату памяти і що в такому стані блукається він по всіх усюдах, не вміючи означити, ні часу, ні простору.

Міг він теж стати жертвою якогось випадку.

Право серії.

Другий такий несамовитий випадок трапився згодом — як відомо нещасні випадки черґуються один за одним на основі права серії — з відомим варшавським бокмахером та рулетним грачем, якого називали популярно „графом Вацьом“. Він був колись багатим дідичем, який ціле своє майно програв у карти та на кінських перегонах.

Автім була це незвичайно скупа та недовірчива людина. Граф відомий був ще й з того, що ввесь свій маєток носив у кишені від камізольки. Він любився в дорогоцінних каменях, перстенцях та дивоглядних мініятурках і все те носив зі собою. Був непримирним ворогом грошей навіть тоді, коли мав їх доволі.

— Нема — казав він — нічого поганішого на світі, як гріш, який веде до злочину.

Цей фільософічний король рулетних грачів не розставався, ні в день ні в ночі зі своїми дорогоцінностями та лягав спати в камізольці, якої кишені були просто випхані дорогими цяцьками.

Одного разу граф вийшов із хати та більше не вернувся — щез без сліду. Говорили про нього, що він став жертвою грабіжницького нападу, що згинув з рук опришка, який убив його з пімсти, словом: чимало сплітoк оповідали собі про того пропащого графа в „аристократичному світі“ варшавського підземелля. Яке враження викликала вістка про подію з графом, можна собі уявити на основі того, що в деяких клюбах перервали гру в рулетку на знак жалоби. В дійсности — перервали недозволені сходини з приводу слідства та частих трусів і арештувань.

Про нього теж кружляє чимало сплітoк. Найчастіше подавали собі тихцем поголоску, що граф, прочуваючи свою недалеку смерть, кинувся до Висли, щоб не залишити нікому своєї бриліянтової камізольки.

Найшлись і такі, які бачили його, як він самітно проходжувався берегом Висли коротко перед тим, заки пропав.

Ті, що втратили память.

На тему людей, які попали в кігті жахливої недуги: затрати памяти та всякої орієнтації, кружляють часто фантастичні поголоски.

Недавно привели були до одного з нічліжних домів якогось мужчину, з вигляду інтелігентного, старшого віком, але такого збідованого, що аж жаль було на нього дивитися. Від нього ніяк не могли довідатися, хто він та звідкіля походить. Лікарі ствердили, що він є клясичним прикладом такої людини, що втратила память. Він мав при собі дві книжки, з якими ніколи не розставався: Льондона „Пригоду“ та „Корабель божевільних“. Він з патосом деклямував Льондонове мотто:

„Ми ті божевільні, що не можемо спочати на суші, кинутій в погорді за нами. Жага заходу проводить залогою. Ми пемо холодними устами бурю. Перед невдячним поглядом блідне за мрякою світ второпних людей, де достаток спить блаженним сном. Ми йдемо навмання на води незнаного моря, шукаючи скритої, невідомої пригоди.“

Дивний тип: людина — таємниця.

Він часто просив папіроски. І пускаючи дим, дивився далеко в далечінь. Куди?.. І за чим?.. Ніхто не міг відгадати його думок і він сам не міг їх оповісти...

Подвійне життя містера Томпсона.

Вдова Тоні Кромптон приїхала літом минулого року разом із своєю 21-літньою дочкою Ляврою з Льондону над море до відомого живця Брайтону. Вже чергового дня по своїм приїзді обі жінки мати й дочка познайомилися з якимось містером Томпсоном, який із своїм приятелем, італійцем Тіцінієм замешкав у тій самій гостинниці.

Щаслива пара.

Томпсон елеґантний, молодий ще (коло 35 літ) мужчина, при тому незвичайно освічений і культурний, багатий і вдоволений із життя, припав Ляврі дуже до вподоби. Очевидно Томпсонові теж подобалася молода й гарна дівчина. Знайомство перейшло дуже швидко у приязнь і відтак у любов. В осени відбулося в Льондоні вінчання молодої пари.

Лявра Томпсон почувалася дуже щаслива. Її муж виявився незвичайно запопадливою, дбайливою і ніжною людиною. В Льондоні не мав він ніяких знайомих, ні свояків. Він приятелював тільки з Тіцінієм, який бував доволі частим гостем у домі Томпсонів.

Біржевий маклер.

Томпсон представився Ляврі нареченій і відтак жінці, як біржевий маклер і чванився при тому, що він прегарно заробляє. І справді на грошах йому ніколи не залежало і він робив ґусто-часто багаті дарунки своїй жінці і своїй теші.

Здавалося, що ніщо не загрожує родинному щастю молодого подружжя. Кожного дня рано Томпсон виходив із дому й вертався щойно коло 6. год. вечором. Він мав контору недалеко Фарінґтон Ред. За час трьох місяців Лявра Томпсон приходила кількакратно до контори свого мужа, одначе ніколи його не заставала. Возьний заявив їй, що Томпсон винаймив цю контору ще три роки тому, платить за неї точно, одначе ніколи там не буває. Лявра затривожилася і почала підозрівати найгірше. Тоді вона рішила вияснити все і відкрити правду.

Два прошаки.

Та муж давав за кожним разом на її настирливі питання все баламутні й викрутні відповіди й молода жінка рішила рад-не-рад сама слідити свого мужа. Одного дня рано пішла вона незамітно за мужом. Із Пікаділлі звернув він у напрямі Темзи, перейшов кілька бічних вузеньких вуличок і ввійшов до старого, поганого, напів поруйнованого дому.

Лявра стояла під домом і не знала, що діяти. Заки вона надумалася, з дому вийшло двох прошаків.

В одному з них, не зважаючи на гидке й драптиве лахміття, що служило замість одягу — Лявра пізнала негайно Тіцінія. Другий прошак волік за собою дерев'яну ногу. Його очі закривали чорні окуляри. Нуждар виглядав зовсім на сліпця.

Він теж видавався їй дуже знайомий, одначе вона не швидко могла пізнати в тому „сліпцеві“ свого мужа. Збентежена жінка пішла за прошаками. Оба прошаки затримували прохожих і просили милостині.

Під колесами автобусу.

Перейшовши кілька вулиць, Лявра підійшла до поліціянта, що стояв серед вулиці і просила його, щоб він устійнив тотожність обох убогих, тому, що вона підозріває, що один із них є її мужем. Коли Лявра підійшла з двома поліцаями до прошаків, вони кинулися втікати. Томпсон не запримітив автобусу, що саме надїхав і попав під його колеса. Його відвезли до лічниці і він помер там не відзискавши памяти. Тіцінієві вспів утекти і скритися.

Що буде з грішми?

Після смерти Томпсона залишилися по ньому два його доми і 25.000 фунтів штерлінґів у банку. В нотаря знайшли завіщання, в якому він записав ціле своє майно жінці. Та жінка, яка вернулася до свого дівочого прізвища, відмовилася прийняти ці гроші. Тому, що не зважаючи на оголошення по часописах, свояків покійника не знайшли, анґлійська влада, по визначенім законом речинці гроші й будинки віддасть на власність якомусь добродійному товариству.

Дещо про гріш.

Гріш сам собою, як предмет, має в дійсності дуже малу вартість. Банкнот — це лиш кусник паперу. Але й срібні та золоті монети можуть мати практичну вартість хіба перероблені на якийсь предмет: ложку, чашу, прикрасу й таке інше. Вартість має тільки ця прикмета гроша, що його можна перемінити на все, що людині потрібне. За гріш можна майже все мати — — ось укритий зміст гроша — і завдяки тому змістові має гріш такий успіх серед людей. Ті всесторонні практичні можливості, укриті в банкноті чи в монеті, надають грошеві величезної символічної вартости й поваги в очах людей, та одночасно — так сказатиб — уже згори наче наказати нам відповідну поведінку з грошем. Яка-ж це має бути ця поведінка? Покажемо на прикладі: у грошах укрита, напр., змога заложити собі підприємство. А підприємство призначене на те, щоб працею в ньому збагачувати себе й загал. Підприємство має рости, розвиватися і приносити зиски і користь власникові, працівникам, і загалові. Отже раціональна поведінка з грошем буде: заложити підприємство. Та доки ще грошей у когось замало на заснування підприємства, то й тим малим грошем треба обертати так, щоб він ріс і приносив користь. Це можливе тільки тоді, коли гріш умістимо в банку. Там гріш росте відсотками не тільки в нашу користь, але також причиняється до зросту істнуючих уже підприємств, бо засоблені ощадностевими вкладами банки фінансують закладання нових і розвиток заложених уже підприємств. Отже гріш, зложений в банку на ощадність, не тільки наближає нас до нашого підприємства, але й розвиває такі варстати праці, що вже істнують — і так гріш працює для нас і для загалу, хоч ми ще не перемінили його у власне підприємство. Тільки така поведінка з грошем раціональна з економічного і громадянського погляду. Хтож ховає гріш у себе дома, той подібний до дитини, що любить самий гріш, як лискучу бляшку або гарний образок. Таке укривання гроша шкідливе для власника (бо не приносить йому користи й виставляє на всякі небезпеки), а також для загалу, бо спричиняє брак готівки в обігу і через те гамує економічний розвиток. Тимто практичний і свідомий громадянин збирає гріш не для самого гроша, лише для тих можливостей, які укриті в грошах. І тому, ще перед реалізацією тих можливостей, лькує гріш у банках і то тільки в рідних; бо тільки гріш, уміщений в рідних банках, здійснює укриті в собі практичні можливости не тільки в користь власника, але і для добра рідного загалу.

(Ю.)

Ще справа шкільного плєбісциту.

У Звенигороді, бобрецького повіту, від 1927. р. є в школі українська мова навчання на підставі рішення Кураторії Л. Ш. О. з 20-го липня 1927. р. ч. 1.—6443/27. — З огляду на те не треба було переводити і ніхто й не переводив у 1937. р. шкільного плєбісциту за українською мовою навчання.

Тепер приїхала до Звенигороду якась „дялачка“ і збирає підписи на шкільних деклараціях за польською мовою навчання мотивуючи це тим, що знання польської мови здасться кожній дитині. Трапилися такі одиниці, що дали зловитися на вудку, думаючи, що тут ходить про науку самої польської мови, яка і так обовязкова в усіх українських школах, а не про зміну мови навчання всіх предметів у школі.

Але без огляду на те, чи ті підписи на шкільних деклараціях за польською мовою навчання були добровільні чи під примусом — заходить засадниче питання: чи плебісцит за польською мовою навчання в такому селі, де не було плебісциту за українською мовою навчання законно допускальний. Про цю справу постановляє § 9. і 10. виконного міністерського розпорядку з 7. січня 1925. р. (Д. З. РП. ч. 3, поз. 33) ось що:

„§ 9. Декларації, про які мова в попередньому параграфі (за українською мовою навчання!) можна вносити впродовж цілого шкільного року, але можна буде взяти під увагу від найблизчого шкільного року лише ті декларації, які вплинуть до дня 31-го грудня попереднього шкільного року.

„§ 10. Про внесення батьками що-найменше 40 дітей домагання введення до школи непольської мови навчання **повідомляє** шкільний інспектор перед днем 1. лютого населення тої шкільної округи в цілі, щоб **умоамивити решті батьків внесення жадання навчання у польській мові.**

„Домагання навчання у польській мові можна буде взяти під увагу з початком найближчого шкільного року, якщо вплинуть до дня 30. квітня“.

Отже повищий виконний розпорядок постановляє виразно, що **щойно на повідомлення** шкільного інспектора **про відбутий шкільний плебісцит за українською мовою навчання** можна вносити шкільні декларації за польською мовою навчання. **Якщо нема повідомлення шкільного інспектора про відбутий шкільний плебісцит за українською мовою навчання, то очевидно не може бути мови про плебісцит за польською мовою навчання** в дотичній громаді. Тому спроба перевести шкільний плебісцит за польською мовою у Звенигороді — протизаконна. І. Г.

Ірляндський парлямент одноголосно ратифікував англьо-ірляндський договір.

Після триденної дискусії ірляндський парлямент ратифікував у пятницю англьо-ірляндський договір.

Проти ратифікації голосував лиш один посол.

Анґлія домагається ліквідації совітських впливів у Франції.

СПРАВИ ДАЛЕКОГО СХОДУ І НЕВТРАЛЬНОСТИ ШВАЙЦАРІЇ ПРЕДМЕТОМ ФРАНКО-БРИТІЙСЬКИХ НАРАД.

У другому дні франко-бритійських нарад у Льондоні обговорено крім чесько-німецького конфлікту також і справу франко-совітського пакту. У дискусії на цю тему Чемберлен заявив, що користи, що їх Франція має з того пакту, за малі, щоб могти мати вирішний вплив на політику французького уряду. Чемберлен висловив думку, що французький уряд повинен вдержувати пакт із Совітами на належній віддалі і не допускати до того, щоб совітські домагання могли накинути французькому урядові поступовання у справах, в яких підставою французької політики є солідарність з Англією. Французькі й англійські міністри обговорювали опісля ситуацію на Далекому Сході, стверджуючи повну згідність інтересів Англії і Франції супроти китайсько-японського конфлікту.

Врешті порушено видвигнену швайцарським урядом справу статуту повної невтральности Швайцарії на випадок воєнного конфлікту в Европі. У тій справі узгіднено англійсько-французьку формулу, яку представлять у Женеві, узгіднюючи позицію невтральної Швайцарії до зобовязань пакту Ліґи Націй. У тій формулі стверджують, що територія Швайцарії не може служити ніодній воюючій стороні для перемаршу військ, або як територія, що на ній можна організувати воєнні операції діяння проти одної з воюючих сторін.

КІНЕЦЬ НАРАД.

Анґльо-французькі наради покінчилися в год. 17. В год. 18.15 прем. Даладіє відлетів до Парижа

160.000 чужинців-комуністів у еспанській червоній армії.

Барсельонський міністр закорд. справ обіцяв на найближчій сесії Ліґи Націй зілюструвати цифрами інтервенцію чужих держав у хосен національної Еспанії.

У відповідь на те національна влада заповіла публікацію документів, які доказують, що в еспанській червоній армії є 160.000 комуністів чужинців, між ними 60.000 французів.

ЧЕРВОНА ЕСПАНІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ АНГЛЬО-ІТАЛІЙСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

Амбасадор червоного еспанського уряду в Льондоні зложив протестаційну ноту проти тої частини англ.-італ. порозуміння, в якій Англія погоджується на те, щоб відкликати італійських добровольців аж по остаточнім закінченню еспанської домашньої війни. В цій ноті червоний уряд заявляє, що цим кроком Англія не тільки визнає італійську інтервенцію в Еспанії, але рівночасно й виправдує її.

НА ФРОНТАХ СПОКІЙНО.

Офіційні комунікати стверджують, що сильні дощі й бурі дальше унеможливлюють поважніші операції на еспанських фронтах.

Нині підпишуть польсько-литовський поштово-телекомунікаційний договір.

В суботу покінчаться польсько-литовські наради у Ковні підписанням договору у справі поштової та телеграфічно-телефонічної комунікації.

ЛИТВА ПРИСТУПАЄ ДО ПЕРЕГОВОРІВ З ВАТИКАНОМ.

Небавом приїде до Ковна папський нунцій з Риги Арата, щоби перевести переговори з литовським урядом на тему нормалізації дипльоматичних взаємин та відношення державної влади до Церкви на Литві.

Литовські політичні кола привязують велику вагу до тих переговорів.

—o—

„Судетські німці хотять стати підметом політики"

ЗАЯВИВ ГЕНЛЯЙН В ІНТЕРВЮ.

Провідник судетських німців Генляйн дав інтервю представникові агенції Стефані. Він заявив, що територію заселену у 99% німцями, годі дальше централістично адмініструвати з Праги. Німці хотять лише жити як вільні серед вільних і на своїй території рішати про свої справи згідно зі своїми потребами й культурними традиціями. Чеська політика мусить погодитися з фактом, що мовна границя не покривається з державною.

Судетські німці хотять бути автономним і вирішним чинником — підметом політики, а не предметом. Чехословаччина не може вважатися національною державою, бо має ще й інші меншини.

Формальні уступки не розвяжуть судетського питання; необхідно основно змінити орієнтацію державної системи і права.

—o—

ГАЙЛЄ СЕЛЯСІЄ ПЛАТИТЬ ЛІЗІ НАЦІЙ ДОВГИ.

Гайле Селясіе заплатив у секретаріяті Ліґи Націй поважну частину вкладок, що їх винна Абісинія як член Ліґи.

По широкому світі.

Естонський парлямент ухвалив амнестійний закон, відкидуючи поправки.

Арабські підприємства у більших палестинських містах замкнено на протест проти британської делімітаційної комісії. Араби, замкнені в концентраційних таборах, почали протестаційну голодівку; чотирьох з них померло.

Бразилійський уряд знаціоналізував усі рафінерії нафти.

Аргентина мала 31. XII. 1937. р. 12,761.611 мешканців.

В Австрії обнижено від 1. травня всі ціни з огляду на обнижку оборотового податку.

Німецько-судетська партія візвала своїх членів взяти масову участь у 1-травневому святі.

НОВИНКИ.

— **Новововідкрита** крамниця і робітня взуття: Григорій Боднар, Станиславів, Собіського 38.

— **Заграничні метеорольоґи** віщують на місяць травень гарну та постійну погоду. Спомини з недільних прогульок запишете найтривкіше фотографуючи на свіжих матеріялах з фірми „Екомп", Львів, Сикстуська 29.

— **Мало відомі жінки української історії.** Ґутірку на згадану тему поведе ред. Анатоль Курдидик у клюбі „Нової Хати" й „Труду" дня 2. травня. Початок год. 6.

— **Вистава декоративних рисунків і малюнків В. Перебийноса** в Національному Музею буде ще відчинена до 8. травня ц. р. В неділю 1. V. відвідувачі зможуть користати з вияснень від год. 11—13.

— **Ревія української моди.** Новий цей почин викликує зрозуміле зацікавлення в жіночих кругах. Вонож бо й дивно здається, як може бути мода „українська"? Вона дійсно не буде якась окрема українська „мода". А тільки загально приняті форми зі своєрідною закраскою. Наприклад літня нагортка, стилізована під бойківську полотнянку, або полотняна сукня, прикрашена різьбленими гуцульськими ґудзиками. Цікаві зразки цього побачимо на показі дня 8. травня.

— **Комітет святкування 40-ліття б. української державної ґімназії в Тернополі** просить тих б. учеників, що ще не відкликнулися на його відозву з дня 1. березня ц. р., поміщену в пресі, зголоситися письменно на адресу проф. Дякова Павла, Тернопіль, вул. Костюшка, подаючи дату свого уродження, місце замешкання й сусп. становище та зазначуючи, чи брав участь у світовій і визвольній війні та чи може дати до альманаху спомини, звязані з життям у ґімназії або визвольної боротьби.

— **Найближчі українські радіоавдиції.** Львівське радіо передаватиме в неділю 1 цм. в год. 8.50—9.00 вранці господарську ґутірку по українськи інж. Лапчука „Як починати комасацію", в середу 4. ц. м. в год. 13.45—12.55 щотижневу газетку М. Ковалевського з Варшави та 10. ц.м. ґутірку др. М. Драгана в год. 18.10—18.20 п. з. „Деревляні церкви й церковці".

— **Ендецькі демонстрації у Львові.** В пятницю вечором студенти-ендеки та й старші польські громадяни-ендеки уладили демонстраційний похід, як вияв протесту проти „жидо-комуни" у звязку з близьким першотравневим святом. Демонстранти повісили на ліхтарні на Академічній вулиці куклу подібну до Сталіна і підпалили її, та пройшли походом вулиці Баторого й Академічну і далі головними вулицями міста дійшли аж до костела св. Єлисавети. В часі походу демонстранти кидали оклики проти „жидо-комуни". Під костелом св. Єлисавети кількох промовців домагалося, щоб влада заборонила 1-шотравневий похід. Накінець зібрані відспівали національний гимн, „Роту" та гимн молодих і розійшлися. Куклу на Академічній вулиці загасила пожежна сторожа.

— **Щіплення проти віспи.** Від 9. травня до 11. червня ц. р. будуть щіпити проти віспи міські лікарі у трьох днях тижнево від год. 5-ої попол. у таких льокалях: д-р В. Джулинський у школі ім. Зіморовича при вул. Личаківській ч. 171 (вівторок, четвер і суботу); д-р Ян Янковський у школі Ягайла при вул. Варшавській ч. 75 на Клепарові (понеділок, середу і пятницю); д-р П. Стояловський у школі Міцкевича при вул. Рутовського ч. 15 (вівторок, четвер і суботу); д-р М. Леґежинський у школі св. Анни (вівторок, четвер і суботу); д-р Ст. Санецький в міських санітарних заведеннях при пл. Місіонарській ч. 2 (понеділок, середу і пятницю); д-р Е. Шенкер у школі Марії Магдалини при вул. Потоцького ч. 1 (понеділок, середу і пятницю); д-р А. Смерок у школі Підзамче при вул. ТШЛ на Знесінні (вівторок, четвер і суботу); д-р Ян Сосін у школі М. Конопніцької при вул. Зеленій ч. 10 (вівторок, четвер і суботу); д-р К. Спет у школі Пілсудського при Алеї марш. Фоша (в понеділок, середу і пятницю); д-р К. Вонторек у міськім осередку здоровля при вул. Замарстинівській ч. 112 (вівторок, середу і пятницю); д-р Л. Затурський в VII. міськім дільницевім уряді при вул. Городецькій ч. 92 (понеділок, середа, пятниця) і д-р А Дам в IV. міськім виділі при вул. Бурлярда ч. 4 (від год. 10-ої до 11-ої перед полуднем). На основі закону з 19. липня 1919. р. щіплення проти віспи примусове для дітей в першому році життя, далі дітей в 7. році життя і всіх тих дітей, які не щіпилися проти віспи минулого року. Крім того лікарі оглянуть всі шкільні діти. Свідоцтва щіплення проти віспи слід зберігти, бо дуплікат свідоцтва можна дістати щойно на основі оплаченого подання до міської управи, що його видає виділ публичного здоровля при вул. Бурлярда ч. 4. Якщо дітей не зголоситься до щіплення — міський лікар переведе щіплення на кошт батьків, які можуть ще наразитися на кару гривни до 200 зол. і 14 днів арешту.

— **1-травневі походи** йтимуть у Львові такими трасами: Похід ЗЗЗ вирушить зі своєї домівки при Зеленій вулиці через площу Гоcевського та вернеться через вул. Шевченка. ППС з УСДП збереться на вул. Кентшинського і піде вулицями Городецькою, Сапіги, Сикстуською і Гетьманською до театру. Жиди зберуться коло свого театру на Ягайлонській вул. та перейдуть вулицями: Різницькою і Казимирівською до площі Смольки. Щоб не допустити до інцидентів, влада заборонила продавати алькоголь до півночі.

— **Львівська хроніка.** Минулої ночі в ресторані М. Штарка при вул. Чарнецького вибито чотири шиби вартости 100 зол. Поліція арештувала чотири особи. — Самохід наїхав на Ялівці на З. Вольфа, який важко ранений в лице. — Поліція арештувала 42-літню Салю Бухольц за намову свідків до фальшивих зізнань. — М. Вовка арештувала поліція за зранення Т. Ро... при вул. Пекарській.

— **Однострої для журналістів** впроваджено в Німеччині. Однострій сіро-синій, подібний до летунського, має на грудях щиток з буквами „РКК" (Райхскультуркамер), на шапці партійну відзнаку. До нього належать у день чоботи, вечором — довгі штани. Перший раз виступлять у цих одностроях журналісти, що виїдуть з Гітлером до Риму.

— **Дзвін імени Гітлера.** Парохіяльна церква дільниці Сіверінг у Відні матиме дзвін імени Гітлера. На дзвоні буде плякета Гітлера біля плякети св. Северина.

— **Летунська катастрофа.** Минулої пятниці розбився на летовищі Есен—Мельгайм літак надпрезидента ренської провінції Тербовен. У катастрофі згинув летун фон Гайфе Бек, важко ранені: надпрезидент Тербовен, радіотелеграфіст Шлес і провідник штурмових відділів Флехман.

— **Дивний випадок народин близнят.** Французька преса широко розписується про дивний випадок народин близнят, що трапився в око...

ці міста, Нансі. Одна з мешканок м. Омекур привела на світ дитину. Лікар заявив мамі, що вона мабуть приведе на світ ще одну дитину і радив їй поїхати негайно до клініки у Бріє. Молода мама поїхала негайно самоходом до Бріє, віддаленого 15 км. від м. Омекур, і там привела на світ другу дитину. А що близнята народились того самого дня в двох місцевостях — зголошено їх до урядів цивільного стану у двох містах, віддалених від себе 15 км.

— **Висотують останні сили дітей.** „Комсомольская Правда" повідомляє, що в Донецькому басейні працює в копальнях 4.000 нелітніх вуглекопів, у металюргічних фабриках у Макіївці 550 малолітніх, яких навіть не оглянули лікарі. В копальнях вугілля у Сталіно понад 500 малолітніх вуглекопів зрезигнувало взагалі з лікарських оглядин, щоб не стягнути на себе гніву управи копалень, яка нарікає постійно на недостачу робітників. Ось так у західній Европі закони забороняють жінкам і нелітнім працювати під землею в копальнях і ці закони „буржуазні" підприємці виконують. Зате в „большевицькому раю" в СССР з робітників, ще й до того малолітніх висотують останні сили і навіть до лікарів не посилають.

— **Що найбільше гублять в СССР?** „Вечерная Москва" є єдиним большевицьким часописом, що поміщує на цілій сторінці дрібні оголошення та оповістки. На цій сторінці найбільше оголошень про згублені речі. Характеристичне, що згубленими річами є майже виключно печатки ріжних большевицьких урядів, пашпорти і партійні легітимації. Майже щодня згаданий часопис подає кільканадцять таких характеристичних оголошень про згублені печатки.

— **Голова поета під гільотиною.** На одній з публичних площ у французькому місті Ліль згільотиновано Фернанда Губерта, дентистичного асистента, якого суд засудив на кару смерти за вбивство своєї опікунки-вдови. Засуджений, який у вільних хвилинах писав поезії, присвятив свій останній вірш катові запевняючи про свою невинність. Вступаючи на шафот засуджений запевнив ще раз присутніх, що гине невинно.

— **Як добути успіх у жінок?** В одним американським часописі проф. Мейфіск з університету в Єйль перевів цікаву анкету. Саме він розіслав до сотні мужчин формуляр зі запитом: „Чому завдячуєш успіх у жінок". З відповіді показалося, що більшість мужчин завдячує свої успіхи естетичному вигляндові, грошам, духовим прикметам, гарним зубам, милій поведінці. Якби у нас у краю переведено подібну анкету напевне показалось би що найбільші успіхи мають ті Панове, які голяться знаменитим милом або Лявендовим кремом до голення Шаха, а по голенні вживають славної води Лявендової — зуби чистять пастою „Toludont" „Шаха"

—o—

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „ПЕПЕ ЛЕ МОКО".

Французька фільма, якої дія проходить в Альжирі, у дільниці тубільців, де крім арабів живе тисячі мешканців усяких „жовтих" і „чорних" рас, багатіїв і нуждарів. Тут скривається теж чимало злочинців, бо серед лябіринту вулиць і терас, підземельних ходів і виходів, поліція не зважується робити масової облави. Тут панує теж своєрідне звичаєве право, що злочинців ловить поліція щойно тоді, коли вони сходять до европейської дільниці. Француз із Марсею, гарний, сміливий і дужий мужчина, має за собою якийсь гріх, за який висить над ним кара бодай 20 років. Він скрився в тій безпечній смузі Альжиру в Казбі, де проживає вже два роки під доглядом поліції, яка чекає сприятливої хвилини, щоб наложити на нього руку. Місцевий інспектор поліції зустрічається з ним часто „по-товариськи" і ворожить йому той недалекий лиховісний день, коли Пепе Ле Моко — як звуть у Казбі злочинного марсейльця — не витримає в Казбі і схоче з неї втекти. Пепе Ле Моко робить знайомість з одною дамою парижанкою, яка з цікавости оглядає Казбу і закохавшися в нім забуває про небезпеку, яка висить над його головою. Фільма має барвисті брутальні сцени. Головну ролю грає відомий першорядний артист Жан Габен.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Вирвався.

Марко Шавалка урядовець української установи ні в гадці не мав, що цьогорічний Великдень буде такий важний у його житті.

Почалося зі свяченого. Не того на сам Великдень, коли панотець покропить „сир, масло, яйця і прочії сніди", а того, що його після Великодня улаштовують наші установи: т. зв. традиційного.

В нашім випадку відбулося свячене в одному галицькому місті, а улаштовувала його філія Союзу Українок.

На свячене були запрошені всі місцеві достойники, а попри них і дехто з рабів божих, сірих працівників по сірих кутах українських інституцій. Не диво, що при свяченім засіли вони сірий конець стола, а між ними згаданий на початку фейлетону Марко Шавалка, тимчасовий заступник провізоричного практиканта в одній нашій установі.

Свячене — як відомо — уладжують установи не на те, щоби багато їсти, а на те, щоби свої люди зійшлися і щоби послухати своїх золотоустих.

І в цьому місті не бракувало добрих промовців, а між ними Данило Оборонський, достойник, патріот і власник реальности (фах опустім, бо він несуттєвий!) чи не найкращий з них, не тільки на золоті уста, але й на золоті в золоті.

Як тільки скінчилася офіціяльна частина свяченого, пан Данило встав, відкашлянув, а голова філії подзвонила до тарілки.

— Пан Оборонський має голос — сказала.

— Гм, гм! — поправив горло достойник.

Всі стихли.

— Шановні Пані і Панове! Гм, гм... — почав золотоустий. — Ми нині зібралися тут, у гій, всім нам дорогій філії Союзу Українок на традиційне свячене. Виберу нині до свого слова два слова, гм, гм! Слово: українок і слово: традиційне... Так шановні пані і панове. Ці два слова мають для нашої нації величезне значіння. Гм, гм... Українка, українська жінка і традиційність, традиція, культура — те все, чим кожний нарід мусить дорожити, зберігати, що дає йому силу внутрі і славу назверх...

(Перервав на хвилину, бо знав, що в цьому місці залопотять оплески).

— Хто, прошу панства, питаю, хто найбільше прислужився нашій культурі, хто найкраще зберігає нашу національну традицію? Хто питаю ще раз?! Жінка, українська жінка! Вона, та ніжна і поетична любка, та добра і запопадлива дружина, та прекрасна, повна посвяти і героїзму мати. Де булиб ми, якби не наша жінка? Що булоб сталося з нашим народом, колиб українська жінка не вливала своїй дитині вже від колиски велику любов до всього рідного?!

Хто як не українська жінка створив чудову пісню, чудову вишивку, чудову писанку, велику культуру хати!?... Шановні пані і панове! В домівці тієї українки зійшлись ми нині на традиційне свячене. І тому я позволив собі забрати голос, а тепер підношу тост: Нехай живе українка! Нехай живе українська наречена, українська дружина і українська мати! Слава!!...

Рясні оплески, що зірвалися як стадо голубів, були гідною нагородою для пана Данила.

І булоб усе в порядку на свяченім, а спеціяльно булоб усе впорядку з Марком Шавалкою. Хто зна чи не став би за рік-два сталим заступником тимчасового практиканта!? Але, чи хлопець був незорієнтований, чи взагалі слабо орієнтувався, досить що встав і ні сіло ні впало почав:

— Підписуюся в сто відсотках під тим, що сказав пан Оборонський, клоню голову перед заслугами української жінки, але одно мене дивує: чому пан Оборонський був перший раз жонатий з полькою і тепер знову з полькою женитьcя? Чув я, що нині вийшли його заповіди в костелі...

Що був жонатий — правда, що вийшли заповіди — це теж правда, але що зі слів Марка Шавалки вийшла халепа — цього хіба не треба додавати.

В першу чергу зі свяченим. Воно дуже швидко скінчилося, бо вже більше ніхто не зголошувався до слова.

По друге з Марком Шавалкою. Там, де він був тимчасовим заступником провізоричного практиканта пан Оборонський був членом надзірної ради...

Галактіон Чіпка.

КІНО „ЕВРОПА": „ВЕРЕС".

Передвоєнна повість Марії Родзевичівної „Верес" мала своєрідний успіх у ширших колах читачів, які люблять стопроцентово чисті, кришталеві геройки, готові жертвувати собою для чести, кохання та ближнього. Банальна, але зручно, з поетичним хистом складена фабула, дала дуже добрий матеріял для сценарія, зручно доповненого всякими сценами. Історія подружжя молодої дівчини, вихованої на селі у великому дворі, яка під напором родинних обставин згоджується тільки для ока вийти заміж за легкодушного варшавського гуляку, має неодин зворушливий момент, не зовсім банальний. Добре відтворене середовище багатих панів на селі та в місті і в ньому живо виступають ріжні типи. Головну ролю відтворила досі невідома в фільмі дуже добра артистка, поруч неї цілий ряд уже відомих артистів як Юноша-Стемповський, Зельверович, Виснька, Цвіклінська, Бродневич і з молодших дуже добрий Поспєльовський.

—o—

✝ Посмертні згадки.

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО.

До Львова надійшла сумна вістка з Берліна, що по операції помер там 29. квітня ц. р. д-р Евген Дурделло, відомий український лікар у Львові, спеціяліст у скірних і полових недугах. Несподівана смерть д-ра Дурделла, який тішився загальною пошаною і був членом майже всіх українських установ у Львові, викликала щирий жаль між українським громадянством. В. И. П.!

Зі судової салі.

ПРИСУД У ПРОЦЕСІ ЗА ПОДІЇ В МИЛЯТИЧАХ.

В суботу 30. ц. м. вполудне скінчилася розправа проти 18-ох селян з Жиравки, Вовкова і Милятич, які відповідали за провину зі ст. 163 к. к. (збіговище) і один з них підс. І. Клебан ще за важке ушкодження тіла зі ст. 235 § 1. к. к. Переслухані свідки, без присяги, яких подав прокуратор, підтримували тези акту обвинувачення запевняючи, що бійку в Милятичах підчас свята „Просвіти" спричинили українці. Зате заприсяжені прокураторські свідки інші. Зате заприсяжені прокураторські свідки зізнавали вже інакше. І так св. Мечислав Палівода зізнав, що хлопці з Милятич (поляки) гонили за хлопцями з Жиравки і Вовкова (українцями). І поляки й українці билися взаємно зі собою. За хлопцями з Жиравки біг між іншими Станислав Тарнавський з Милятич з дручком у руках, інші бігли з очниками. Зате св. Станислав Тарновський запевняв, що він не бігав з дручком, лише втікав перед українцями. По промові прок. д-ра Кілиновича та оборонців: м-ра В. Старосольського, д-ра К. Паньківського, д-ра Ст. Біляка, д-ра С. Шевчука і м-ра Б. Зацерковного предсідник трибуналу д-р Франке оголосив у суботу вполудне такий присуд: І. Клебана на півтора року вязниці; Михайла Бурого, Конрада Підгірного та Антона Процишина по 10 місяців вязниці; Василя Ленартовича, Івана Доманського, Петра Закаля і Стефана Корниляка по 8 місяців вязниці; Йосифа Корниляка, Миколу Батога, Михайла Вуйціка і Романа Стосіка по 7 місяців вязниці: Івана

Климкевича, Миколу Корниляка та Івана Процика по 6 місяців вязниці; Івана Добоша, Михайла Кульпу та Василя Постовара трибунал увільнив від вини і кари.

Засудженим І. Клебанові та М. Бурому трибунал зачислив слідчий арешт, а шістьом засудженим припинив виконання кари.

УКРАЇНСЬКИЙ СВЯЩЕННИК ПЕРЕД СУДОМ.

Коломийська прокуратура потягнула до відповідальности пароха Вербівця п. Косів, о. Е. Книгиницького, який у списі поборових написав Ключівський замість Ключевський. Тому, що о. Книгиницький зробив цю помилку несвідомо, коломийський суд його увільнив.

—o—

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Дискусійні вечорі. Заходом П. Н. К. УНДО відбулись минулого тижня, по майже дволітній перерві, два дискусійні вечорі. Багато перемиської інтелігенції, що стужена за цього роду імпрезами, прибула в неділю, 10-го ц. м. до салі Української Бесіди, щоб довідатись дещо нового і цікавого з уст представників У. П. Р. і Ц. К. УНДО. Дуже обширний і справді дуже красномовний виклад виголосив д-р П. Лисяк на тему „Наша національна політика і останній Народній Зїзд“, у якому представив причини, з яких У. П. Р. змінила тактику та перейшла на теперішню політику. У пятницю, 15-го ц. м. посол перемиської землі В. Целевич виголосив другий виклад про „Підсумки нашого політичного положення на основі останньої буджетової сесії“. Над обома викладами відбулася дуже оживлена дискусія, у якій дискутанти, між іншим, вказували на потребу консолідації цілого українського народу.

Не дали дозволу оснувати „Сокіл“ і припинили діяльність читальні. В останніх часах щораз частіше довідуємося про всякі заборони, як ось: оснувати сокільське гніздо чи влаштувати якусь імпрезу в читальні і з другого боку щораз частіше доводиться нам нотувати такі факти, як припинення діяльности читальні чи навіть розвязання того чи іншого нашого товариства. Сьогодні подаємо два такі випадки: 1) „Urząd Wojewódzki Lwowski, Wydz. Społ. Pol. L. P. B. 25/60/38. we Lwowie, dnia 10. marca 1938. Do Założycieli Stowarzyszenia p. n. Gimnastyczno-Sportowe T-wo „Sokil“ w Buszkowicach, do rąk p. Stefana Pawlyka. Urząd Woj. Lwowski na podstawie art. 20. prawa o stowarzyszeniach z dnia 27. X. 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) nie uwzględnia podania o rejestrację Stowarzyszenia p. n. Gimn.-Sportowe T-wo „Sokil“, ponieważ jego istnienie mogło by spowodować zagrożenie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego. Przeprowadzone bowiem dochodzenia wykazały, że inicjatorami założenia projektowanego stowarzyszenia są osoby wrogo usposobione do państwowości polskiej. Osoby te jednak nie występują w charakterze założycieli, aby nie spowodować odmowy rejestracji. Ponadto projektowane stowarzyszenie nie ma na celu prowadzenia wychowania fizycznego młodzieży, lecz pod pokrywką legalnego st-nia wpajało by w swych członków nienawiść do panującego porządku społeczno-prawnego. Od tej decyzji wolno wnieść odwołanie do M. S. Wewn. przez Urząd Wojewódzki Lwowski w ciągu dni 14-tu po doręczeniu. Za wojewodę: D-r I. Bechmetiuk. — 2) Starostwo powiatowe przemyskie. L. Pol. B. 230/stow./1. Przemyśl, dnia 26. marca 1938. Olszany — Czytelnia Proświty. Zawieszenie działalności. Do Zarządu Czytelni Proświty (do rąk p. Przewodn. Ołeksy Dubyka) w Olszanach. Na zasadzie postanowienia art. 16. rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 27. X. 1932. w przedmiocie prawa o stowarzyszeniach (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) zawieszam działalność Czytelni Proświty w Olszanach z następujących motywów: Stwierdzonem zostało, że w miesiącu lutym b. r. za wiedzą i zgodą Zarządu Czytelni Proświty w Olszanach został zorganizowany przy tejże Czytelni „Samooświtnyj Hurtok“ przez Mikołaja Fenyka z Olszan. Wykłady i pogadanki prowadził sam Fenyk, na które uczęszczał przedewszystkiem zarząd na czele z przewodniczącym Ołeksą Dubykiem. W dniu 7. IX. 1937 r. przewodniczący Czytelni Proświty Ołeksa Dubyk złożył w tut. Starostwie pisemne oświadczenie, że skreślił z członka Czytelni Mikołaja Fenyka, karanego sądownie więzieniem z pozbawieniem praw obywatelskich za działalność antypaństwową. Przewodniczący nie tylko, że nie skreślił Fenyka z listy członków, lecz przeciwnie wyraził zgodę na powstanie przy Czytelni wspomnianego „hurtka“, powierzając jego prowadzenie Fenykowi, wrogo usposobionemu do państwowości polskiej, który już w miesiącu marcu 1937 r. urządzał różnego rodzaju odczyty po różnych stowarzyszeniach ukraińskich na tematy polityczne, nastawiając swoje otoczenie wrogo do wszystkiego co polskie. Taki stan rzeczy nie mógł być dalej dłużej tolerowany, tymbardziej, że ostatnio Fenyk prowadził w „hurtku“ odczyty na tematy polityczne, siejąc wśród spokojnej i lojalnej ludności nienawiść do państwowości polskiej. Reasumując powyższe stwierdzam, że Zarząd Czytelni dopuścił się świadomie przekroczenia ram statutowych, albowiem statut „Proświty“ nie przewiduje zakładania tego rodzaju „hurtków“, a ponadto dopuścił się przekroczenia art. 16 prawa o stowarzyszeniach, nie dotrzymując warunków oświadczenia — wreszcie swoją obecną działalnością może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Od tej decyzji wolno wnieść odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie, które podać należy do tut. Starostwa w ciągu 14 dni, licząc od dnia doręczenia. Wkońcu nadmieniam, że na podstawie art. 16. prawa o stowarzyszeniach, decyzja niniejsza jest natychmiast wykonalna. — Starosta powiatowy: Adam Remiszewski.

СТАНИСЛАВІВ.

Заг. Збори хору „Думка“. Відбулися Заг. Збори мужеського хору „Думка“, що істнує як секція філії „Просвіти“. Із звіту видно, що хор інтенсивно працював цілий діловий рік і справді є на терені Станиславівщини зразком, який повинні наслідувати усі товариства й організації. Хор дав 25 концертів, самостійних або з іншими т-вами. Проби відбувалися постійно в понеділки й середи цілий рік. Хор проєктує дати самостійні концерти у низці довколичних міст, як Калуш, Делятин, Надвірна, Коломия й ін. Після дискусії зібрані вибрали новий Виділ у складі: голова Б. Ліськевич, члени: м-р Павло Крушельницький, Ст. Зубаль, І. Пукас і І. Дерень. З важніших ухвал Зборів, слід відмітити ухвалу, згідно з якою кожний „Думкар“ має стати членом матірного Т-ва „Просвіта“.

Недоля каменичних дозорців. Станиславівський магістрат створив нову „інституцію“ під назвою „заклад очищання міста“. Отже цей „заклад“ загрожує істнуванню каменичних дозорців. Власники камениць і реальностей, маючи дешевого робітника з „закладу“, звільняють дозорців, залишаючи їх на ласку долі. У Станиславові, як відомо, більшість дозорців — це українці й тому загал українського громадянства повинен піти їм на поміч. Дозорці, здаючи собі справу з ваги ситуації, скликали три рази ширші сходини, на які за кожним разом прибуло коло 300 дозорців. Одноголосно ухвалили вислати протестаційний меморіял до міністерства суспільної опіки, до воєвідства, староства та до президента Станиславова. Слід сподіватись, що влада піде дозорцям на руку, зрозуміє їх важке положення та вплине на те, щоб „заклад“ замкнули. Слід би при кінці додати, що живу участь в поліпшенні долі дозорців беруть посол д-р І. Волянський та м-р Ос. Крушельницький, перші, здається, з кол інтелігенції нашого міста, що якслід зрозуміли вагу українського свідомого робітництва.

Загальні Збори О.С.У.К. Під кінець березня відбулися Загальні Збори Окружного Союзу Українських Кооператив у салі „Сокола“ при участи 180 делегатів. Збори відкрив голова Н. Ради радн. Дутка, витаючи усіх приявних, та покликуючи на секретаря Дм. Онищука. Протокол з попередніх Заг. Зборів доручили провірити верифікаційній комісії. Звіт з ревізії Р.С.У.К. склав рев. Гуран зазначуючи, що вислід праці О.С.У.К. задовільний. Радн. Дутка відчитав поревізійне письмо. Після того збори приняли одноголосно на внесок верифікаційної комісії протокол з попередніх Заг. Зборів. Господарський директор ОСУК інж. І. Семенчук ствердив у своєму звіті, що минулий діловий рік треба вважати успішним. В районі ОСУК є чинних 192 кооперативи ріжних типів. Кооперативи гуртують разом 21.832 членів. Уділи Союзу виносять зол. 100.386, запасний фонд 86.590 зол. Великим успіхом Союзу треба вважати створення збіжевого магазину у Тлумачі. ОСУК має 2 гуртівні, збіжеві та ячні магазини. Більшу увагу звернув ОСУК на долину Пруту й у діловому році він там 8 крамниці, та започаткував теж 3 з гуртівнею у Делятині. ОСУК мав у минулому році 63 службовців (в цьому числі денні робітники й практиканти). Пляни ОСУК на рік 1938 — це передусім: поглибити й посилити працю в районі. Для тієї цілі скріплено організаційний відділ. Крім цього звертатиме ОСУК надалі увагу на працю в долині Пруту. На все це треба більших фондів. Роздобути їх можна стягаючи 1% від закупна на дальші уділи в ОСУК. Свій звіт інж. Семенчук закінчив окликом: „Наша доля лише в наших руках і від нас залежить, чи висліди будуть позитивні“. Дир. Швалюк доповнив звіт інж. Семенчука. Він торкнувся особливо справи боргів в кооперативах (в загальній сумі 874 зол. в районі), які треба припинити й якнайскоріше зліквідувати. У дискусії промовляло дуже багато делегатів, які порушували важні справи. Дискутантам відповідали: інж. Семенчук, радн. Дутка та о. Ганушевський. Після дискусії затверджено одноголосно біланс і уділено абсолюторію Н. Раді й Дирекції. З черги Збори приняли внесок про розподіл чистого зиску, з якого призначили поважну квоту (понад 2.000 зол.) на культурно-добродійні цілі. Після того роздано за найкращий успіх у праці дипльоми 7-ми кооперативам, а саме в Угорник, Ямниці, Тязева, Королівки, Буківної, Садзави та Стриганців. Роздача дипльомів зробила помітне враження на приявних і тому слід сподіватись, що на найближчих зборах більше кооператив дістане дипльоми. Після того Збори ухвалили прелімінар буджету на 1938 р. З черги вибрано 3-ох членів Н. Ради, 2-ох заступників та контрольну комісію. До Н. Ради ввійшли: інж. Гринів, дир. Шумський й п. Онищук, а як заступ.: пп. Прокопів і Барановський. До Контр. Комісії: о. Ганушевський, дир. Вишневський і м-р Савчак. Велике враження зробила присяга нововибраних членів Н. Ради на руки предсідника. Після того ухвалено межу зобовязань ОСУК до 400.000 зол. По обговоренні ще цілої низки важних справ збори ухвалили резолюцію з нагоди ювилею матірного Т-ва „Просвіта“ такого змісту: „Українська кооперація могутнім кроком створила сітку клітин ріжних типів і пляновою працею осягнула поважні успіхи. Український свідомий загал розуміє, що ці досягнення завдячує підготовній, виховній і освітній праці нашого Матірного Товариства „Просвіта“, яка 70 літ вела цю працю в найдальших закутинах краю. Українська станиславівська кооперативна округа витає Матірнє Т-во „Просвіта“ з нагоди 70-літнього ювилею й бажає найкращих успіхів у дальшій праці над піднесенням освітного й культурного рівня нашого народу“. У звязку з цим одноголосно ухвалено зложити вкладки до „Просвіти“ й одноразовий дар „Просвіті“ від кожної кооперативи.

Б. Л.

—o—

Спорт.

ЛУГОВИЙ ВЕСНЯНИЙ ПОПИС.

В неділю 1-го травня ц. р. від год. 3-ої пополудні відбудеться Луговий Весняний Попис львівського „Лугу“. У програму входять мечеві змагання Україна II — Луг, що зачнуться в год. 3. пополудні. Далі будуть виведені: 1. Пластичні вправи луговичок до пісні „Вражі друзі“. 2. Вправи луговиків палицями. 3. Ритмічні вправи луговичок „Метелик“. 4. Вправи на приладах. 5. Вправи луговичок віночками. 6. Мішані вправи луговиків і луговичок. 7. Мішані вежі. 8. Вправи світлами. 9. Аркан. Луговий попис відбудеться в Луговому Городі при вул. Вулецькій, 10 мінут ходу від жандармерії при вул. Сапіги. Доїзд трамваєм ч. 4 до вул. Іоссаковича, звідки всього дві хвилини ходу до Лугового Городу.

УКРАЇНА — ЛЄХІЯ.

Вирішальні змагання за мистецтво Окружної Ліги між обома дружинами відбудуться в неділю 1. ц. м. на прощі Цитаделі. Початок мечу в год. 11.15 передполуднем.

УКРАЇНА (ЮНІОРИ) — БІЛИЙ ОРЕЛ (ЮНІОРИ).

Змагання за мистецтво юніорів обох дружин відбудуться в год. 11. передполуднем на грищі Т. З. Г. (за грищем Погоні).

МЕТЧІ УКРАЇНСЬКИХ ДРУЖИН НА ПРОВІНЦІЇ.

У СТАНИСЛАВОВІ: Пролом — Гарк мистецтво А-класи.

В САМБОРІ: Дністер — Кадіма (Борислав). Мистецтво А-класи.

В ЗОЛОЧЕВІ: Поділля — Янів. Мистецтво А-кл.

МОСТИСЬКА: Скала — Чуваї. Мистецтво дер Б-класи двох мостиських дружин.

СТРИЯ: Скала — Бляй (Дрогобич). Мистецтво Б-кл.

ДОБРОМИЛЬ: УСК — Макабі. Мистецтво Ц-класи.

ЖУРАВИЦЯ: Сян — Полицерії. Товариський мет.

ПЕРЕМИШЛЬ: Сян — Чуваї. Мистецтво

З ДІЯЛЬНОСТИ ФІЛІЇ КЛК У ЛЬВОВІ.

Як ми вже повідомляли, в неділю 1. ц. м. влаштовує КЛК перший спортовий празник для старшого громадянства. Треба тільки взяти зі собою спортовий одяг і прийти в год. 10. рано на площу Сокола-Батька.

Шахи.

УКРАЇНСЬКИЙ ШАХОВИЙ ТУРНІР У ПРАЗІ.

В квітні ц. р. зорганізувала українська політична еміграція в Ч. С. Р. шаховий турнір за мистецтво м. Праги на 1938 р. Турнір відбувся під протекторатом ген. Трутенка та полк. Дяюбенка. По завзятій тільки, тижневій боротьбі в дні 15. IV. турнір закінчився. Переможцями вийшли: д-р Кир (тільки дві реміссові партії) і Бачинський (програв одну партію) по 12 п., інж. Чиляк і Безсолія по 9 п., Терлецький 8, Любасевич 7½ п., Починок 7, Сопер та інж. Вишневський по 6½ п., Трутенко Вол. 4, Трутенко Всев. 3½ п., Трутенко Вас. 3, Паламарчук 2, Коменівський 1. Переможці дістали 8 нагород: 1. 100 кч., 2. 70 кч., 3. 40 кч., 4. 30 кч. 5. 25 кч, 6. годинник, 7. шахи, 8. шах. книжка. Крім цього кожний учасник турніру одержав триазуб. Інж. Чиляк жертвував свою нагороду на діточу захоронку в Подебрадах, п. Любасевич на Український Дім у Празі. Окрема подяка належиться ген. Трутенкові, полк. Дяюбенкові й інж. От. Борі за нагороди та д-рові Кирові за організацію турніру.

ЛАТВІЯ МИСТЦЕМ БАЛТІЙСЬКИХ КРАЇВ.

Шахова репрезентація Латвії стрінулася по перемозі над Литвою 9½ пів : 6½ пів, з Естонією, яка перемогла Латвію 8½ пів : 7½ пів. Метч по завзятій боротьбі закінчився перемогою Латвії у відношенні 8:7.

ШАХОВА ХРОНІКА

ЛЬВІВ. В турнірі за мистецтво українського Львова почалися в пятницю 30. квітня дальші розгривки. Партія Попеля з Іваньом покінчилася несподіваним ремісом. Туркевич і Ловинський та Прийма і Павелій перервали свої партії. Розгривки будуть відбуватися в понеділки, середи і пятниці.

•

В загальнім, індивідуальнім турнірі за мистецтво м. Львова проводить 1) Шехтер 14 (2 стр.); 2) Шляйн 11½ пів (4½ пів); 3) Шенфельд 11 (3½ пів); 4) Романишин 10½ пів (2½ пів); 5) Сулік 10½ пів (1½); 6) Соколовський 9 (5); 7) Шевчик 8 (4). В дужках пущені втрачені.

ШАХОВИЙ „МІТРОПА-КУП"

Мадярський Шаховий Союз підготовляє на літо ц. р. дружиновий змаг за чашу з участю Ч. С. Р. Югославії, Німеччини, Польщі й Румунії. Перші будуть змагатися мадярі з німцями. Ці змагання, завдяки антплюсові, відбудуться у Відні. Кореспонденційна партія Берліна з Будапештом закінчилася ремісом

—о—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Іван Шевчик-Лукавиченко й Юліян Тарнович: ПІСНЯ БЕСКИДУ. Народня картина з часів панщини на 3 дії зі співами й танцями. „Театральна Бібліотека". Видавництво „Русалка". Львів 1938. 8-ка, стор. 32.

Свято Імперії. День Української Фльоти 29. IV. Програма Свята Імперії. Бібліотека „Дорога". Львів, 1938. 16-ка. стор. 46.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Неділя 1. V. год. 3.30 попол. „Роз-Марі". Год. 7.30 веч. „Усе вірний".

Понеділок 2. 5. год. 7.30 „Роз-Марі".

Вівторок 3. 5. год. 3.30 попол. „Усе вірний"; год. 7.30 веч. Академія і опера „Івась".

Середа 4. 5. год. 7.30 „Роз-Марі".

Театр Різнородностей.

Неділя 1. 5. год. 3.30 виступ Л. Варвіча; год. 8 веч. виступ Л. Варвіча.

Понеділок 2. 5. год. 8. веч. Виступ Л. Варвіча.

Вівторок 3. 5. год. 7.30 веч. „Легкодушна сестра".

Середа 4. 5. год. 7.30 веч. „Легкодушна сестра".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ТИСЬМЕНИЦЯ.
1. 5. Невольник.
2. 5. Лісова пісня.

КІНА.

АПОЛЬО: „Тарзанова помста".
АТЛЯНТИК: „Зорро" з Бобом Лівінгстоном.
БАЛТИК: „Бургтеатер".
ВАНДА: „Непереможний Біл", „Король Бродвею".
ГРАЖИНА: „Вулан ім. Йосифа".
ЕВРОПА: „Верес" на осн. Родзевичівни.
КАСИНО: „Пані Валевська" (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: „Інститутка" (Д. Дарбін).
МАРУСЕНЬКА: „Залеші поля" та „Атракція Бродвею".
МЕТРО: „Пан із мільйонами", „Грішник мимоволі".
МІРАЖ: „Останній альярм".
МУЗА: „Для жінки" та комедія з Флітом і Флапом.
ПАЛЯС: „Пепе ле Моко".
ПАКС: „Графиня Владкова".
РАЙ: „Знахар".
РІЯЛЬТО: „Гусарські маневри".
РОКСІ: „Премієра".
СВІТ: „Детектив"; „Коли ти залюблена".
СТИЛЕВЕ: „Я винувата" та ревія.
ТОН: „Останні ніч засудженця", „Дикий Захід" із Кен Майнардом.
УТІХА: „Без свідків" і ревія.
ХИМЕРА: „Жінки над пропастю".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 6).
„Туркестан — Бухара".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж „Африка".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 1. травня 1938.

8.00 Сигнал часу; 8.30 Хліборобська скринька; 8.40 Россіні „Сорока-злодійка" увертура з пл.; 8.50 Як почищати комасацію; 9.00 Легка музика з пл.; 9.30 Транслм. з відпусту в Гнєзні; 11.30 XVII Міжнар. Познанські Торги; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Муз. огляд; 13.10 „Камінь у полі" новеля А. Фідлоь; 13.30 Сальонова й мандолінова орх., спів; 14.45 Огляд ринків рольних продукцій, Музика з пл., „Для шматка хліба — освіти треба"; 15.45 Для дітей: Гутірка про Косцюшка; Молоді таланти: 16-літня піяністка В. Яремківна; 16.05 Скрипк. речітель Р. Однопосова в супр. форт.; 16.45 Амер — понура тінь Сахари; 17.00 Підвечірок при мікрофоні: орх., спів, хор; у перерві в год. 18.00—18.30 Розр. концерт у вик. Віллі Бокера, трансм. з Льондону, 19.00 Театр Уяви „Вузол"; 19.40 Вояцькі вечорниці, 20.00 Весна у пробоєвиках, орх. концерт; 20.35 Програма на завтра; 20.55 21.00 Спорт; 21.15 „Та йой" весела авд. 22.00 Найгарніші пісні Монюшка, спів, форт.; 22.30 Бокеріні: Квінтет, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танц. музика з пл.

Понеділок, 2. травня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: „У хліборобській школі"; 11.40 У складі будівельних матеріялів; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Балетова музика з пл.; 14.35 Освітня праця — основа оборони держави; 14.45 Легка музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Трохи пісні, трохи слова; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 З піснею по краю; 16.15 Весела авдиція, словно-муз. авд.; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Тешин і Тешинська Шлеськ; 17.15 Спів. рециталь Вермінської; 17.50 18.50 Спорт; 18.00 Колонізація у Сх. Галичині; 18.20 Вольончеля, форт.; 18.35 „Весна в поетичному селі" літер. нарис; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Вояцька авд.; 19.30 Річевість чи темперамент у спорт. тренінгу; 20.00 Розр. концерт сальон. октет; 20.45 Веч. денник; 21.00 Концерт: Камер. орх., форт., скрипка, флет, віол.; 21.50 Літер. новини; 22.10—1.00 Танц. вечорниці: орх., рефрени; у перерві в год. 22.50 Ост. вістки.

Вівторок, 3. травня 1938.

8.00 Сигнал часу; 8.05 Ранішній денник; 8.15 Орх. концерт; 10.30 Міцкевич про конституцію 3. травня; 10.40 музика з пл.; 11.35 Актуальна гутірка; 12.03 Муз. поранок: орх., скрипка; 13.00 Третій травень у Тешині; 13.30 Музика народна, пісні, поезія; 14.30 Радіофонізуємо школи; 14.50 Авд. для дітей про 3. травень; 15.15 Для села: Садівництво на Шлеську; Гутірка про 3. травень; 15.35 Літ.-муз. авдиція; 16.15 Старт до бігу 3. травня; 16.25 Орх., хор, спів; 18.00 Краї та пісня з гр. пл.; 18.10 Діяльність ТШЛ у Сх. Галичині; 18.20 Нар. пісні у вик. вок. ансамблю; 18.40 Жовківська весна; 18.50 21.35 Спорт; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Гутірка про „Пана Тадея"; 19.30 „Ядвига" оп. К. Курпінського; у перерві коло год. 20.50 Веч. денник; 22.05 Легка й танц. музика; 22.55 Ост. вістки; 23.00 Концерт бельканто.

Середа, 4. травня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція; 11.15 Для шкіл: Із пригод лісових людей, Пісеньки; 11.40 Гуно: Фрагменти з оп. „Фавст" з пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Інформаційна газетка в українській мові; 13.55 Музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Гуморески І. Лява, Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Мешканці тайга та тундри, гутірка для дітей; 16.00 Вояцька говорить; 16.15 Концерт військ. орх.; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Польська збройна сила та війни; 17.15 ПОВ на пролом світової війни; 17.15 Сучасна фр. музика, спів, муз. 17.50 Приготування ян. молоді до оборони; Приготування в Совітах; 18.00 Спорт; 18.10 Суппе: „Легка кавалерія" увертура; 18.30 Камер. концерт; 18.50 Із сойдальських праці; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Орзе. „Місяць горить" новеля; 19.20 Ставка про провірену діяльність; 19.35 Про провірену діяльність; 20.00 Розр. концерт дуэт орх., форт.; 20.45 Веч. денник; 21.00 Шопенівський концерт; 21.45 Непроминаюча краса поезії; 22.00 Хори з Торуня та Львова; 22.35 Р. Вагнер „Фавст" увертура з пл.; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Студіо мови, повісті, новела.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 1. травня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Весняні пісні, 16.00 Весела травнева година; БІЛГОРОД 15.00 Нар. пісні, 20.00 Нар. музика; БРОМІНСТЕР 20.00 21.00 22.00 „Оберон" оп. Вебера; БУДАПЕШТ 7.30 Нар. муз. з циг. орх.; 22.25 Циг. музика; ВІДЕНЬ 15.00 Музика та рецитації; КОПЕНГАГЕН 18.00 Пос. Ю. Рсвай „1. травень" вірш, концерт хору „Вальдурност", 18.50 Вістки; МІЛЯНО 17.15 Симф. концерт, 21.00 22.00 „Танечниця Фанні Айзлер" оп. І. Штравса; ПРАГА 17.00 Орх. концерт, 18.30 Квартет ес-дур Двожака, 21.15 Симфонія ц-моль Двожака; РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30 21.00 Симф. концерт; РИМ 17.15 18.00 Розр. музика, 21.00 Фільм. концерт; СОФІЯ 19.30 Сарнака, 20.00 Спів; ФЛЬОРЕНЦІЯ 15.30 18.00 „Симоне Бокканегра" оп. Верді.

Понеділок, 2. травня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Смичк. квартет, 20.00 „Ворог музики" оп. Жанне; БУДАПЕШТ 22.20 Орх. концерт; ВІДЕНЬ 10.30 Нар. музика, 15.30 Сопр., форт.; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Португальські мельодії; КОПЕНГАГЕН 12.10 14.00 18.45 Вістки, 18.00 Світа з нагоди століття уродин письменника А. Сольса; Із відкарпатських повістей; Фахові школи; МІЛЯНО 17.15 Сарнака, 21.00 22.00 Концерт; ПРАГА 18.20 Концерт мандоліністів, 19.20 Оперетові мельодії, 20.05 21.05 „Вовертюки" оп. Двожака; РАДІО ПАРІ 20.15 Сольо на віолончелі, 20.30 21.00 22.00 „Па ор па бут" оп. Івена; РИМ 19.40 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Мірейда" оп. П. Казонікн

Вівторок, 3. травня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Мистиці оперетки, розр. концерт, 19.10 Оп. мельодії, 21.00 „Гарна програма" ком. Кецета, Флерса та Ра; БІЛГОРОД 18.20 Пісні, 20.00 Рум. музика; БУДАПЕШТ 17.30 18.00 Симф. концерт, 20.40 21.00 Циг. музика, 22.00 Форт. рециталь Белі Бартока; ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 16.30 Смичк. квартет з-дур Боросіна, 19.10 Камер. концерт, 21.15 Нові оп. мельодії; КОПЕНГАГЕН 14.00 18.45 Вістки, 19.00 Анвриченко „Жінка та апостолі"; МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 21.00 22.00 23.00 Вечір опер: „Електра" Р. Штравса, „Іль сіньор Брусіно" Россіні; ПРАГА 19.35 Мельодії зі звуковиків; РАДІО ПАРІ 20.15 21.00 Камер.

музика, 21.30 „Тров є ці" оперетка Крістена й Відьменга в участю Шевальє; РИМ 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Комедія, 22.15 Вісті.

Середа, 4. травня 1938

БЕРЛІН 20.00 Орх. концерт; БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 17.00 Форт., 18.00 Циг. музика, 19.00 Віроенська музика; ВІДЕНЬ 12.00 Орх. концерт, 15.30 Альт, скрипка, 22.20 23.00 „По віденськи" розр. музика; ДРОЙТВИЧ 19.45 20.00 „Кавалір Срібної Рожі" оп. Штравса; КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки; МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 21.00 Іт. пісні, розр. музика; ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 21.05 Твори Мартіну на тему чеських нар. пісень, 22.15 Форт. твори Равеля; РАДІО ПАРІ 21.00 22.00 Розр. програма; РИМ 17.15 Сопран, форт., 19.40 Розр. музика, 21.00 Камер. музика; СОФІЯ 19.00 20.00 21.00 „Тангайзер" оп. Вагнера.

БІРЖА.

Львів, 30. квітня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·52 89·35, Долари американські 5.29·00, 5·26·50 Долари канад. 5·26·50—5.24·00. Фльорени гол. 295·64—293·93, Франки фр. 16·60—16·10, Франки швайцарські 122·20—121·40. Фунти англ. 26·50—26·30, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 14·00—12·00 Кордан. 118·35—117·50 Кор. норв. 133·18—132·20, Корони шв. 136·69—135·70. Ліри італ. 23·70—22·80, Марки фінлян. 11·75—11·25, Марки нім. 105·00 — 102·00, Гельвет 26·20—25·95, Марки нім. срібні 117·00 — 112·00

Акції.

Банк Польський 115·00 Цукор. 35·00 Вугіль 29·00, 30·25, Ліпноп 70·00. Можеїв 13·25, Островець 36·50, Стараховичі, 36·50, 37·75, Гаоербуш 47·00.

Папери.

4 % пров. внутр. 65·00, 65·25, 3 % інв. 1 ем. 83·50 серія неног. 3 % інв. 2 ем. 82·25 серія неног. 5 % конверс. 70·00 пре[illegible] дол. неног. 4 % консол. 65·25

Тенденція слабша.

ЦІНИ "МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 30. квітня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·95 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 3·0? зол.
молоко 18—19 сот.
[яйця] копа 3·50 зол.

Тенденція на масло знижкова на молоко вдержана, на яйця звишкова.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

[К]ОНКУРЕНЦІЙНИЙ Василковий Дім ікс, мануфактури і галянтерії, шукає агентів христіян до продажі по селах. Łódź, skrytka 338.

ПРОДАВЕЦЬ і практикант (-ка) суконних матеріялів потрібні. Клепарівська 7а двері 4. 965 1.1

АГЕНТІВ, щоб збирали замовлення на годинники, біжутерію, плятери безпосередньо від клієнтелі шукає Казимир Стецкі, Варшава, Маршалковська 116. Долучити життєпис. 39/19 1-1

МЕШКАННЯ

УРЯДНИЧКА шукає комфортового помешкання з утриманням (або без) при інтелігентній спокійній родині. Зголошення до Адмін. „Діла" для „Урядничка". 945 2-3

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ОДРУЖУСЯ з панною до літ 26, котра поможе фінансово в безконкуренційнім інтересі. Прошу докладний опис характеру, зверхнього вигляду і занятти. „Діло" під „Промисловець". 966 1-1

УРЯДНИЧКА лагідної вдачі, шукає мужчину 35—50 літ, ціль матримоніяльна. Зголошення під „Самітна" до „Діла". 968 1.2

НАУКА

НОВІТНЬО влекшена система крою, шиття і моделювання жіночої і дитячої гардероби, білля „ПАТРОН ЕКСПРЕС". Дає добрі і скорі висліди. Львів, Сикстуська 21/II. 822 2-3

Ф-ма „Magasin Parisien" **А. БРІКНЕР** Львів, Льва Сапіги 69. поручає панчохи, рукавички, сворпитки, торбинки, парасолі, кравати та білля мужеське і жіноче в першорядних ґатунках по найнижчих цінах. 5—6

ПНЕВМАТИКИ **„STOMIL"** дешеві і добрі
поручає по фабричних цінах
Витовд Транда
Ч.959 ЛЬВІВ, УЛ. АКАДЕМІЧНА 7.

КУПНО - ПРОДАЖ

ЛЕДІВНІ, кухонні начиння, примуси, замки безпеченства. Рентшенр, Легіонів ч. 37. 732 4-4

НАКРИТТЯ столові, срібні і з хінського срібла поручає: Л. РОЗВАЖЕВСЬКИЙ, Львів, Академічна 2. 919 3-5

ПРОДАМ торговельне підприємство паливної бранжі католикові. Зголошення до Адміністрації під „ОПАЛ". 952 1.2

РОВЕРИ бальонові і шосові, першорядне виконання — по цінах дуже поміркованих поручає: СКЛАДНИЦЯ СПОРТОВА ДОРА РОЗЕНМАН, Львів, Ягайлонська 9, телефон 234-65. Продаж гуртова і детайлічна. 960 1.10

РІЖНІ

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направить українська фірма П. Карпинця у Львові вул. Домініканська ч. 7. 1930 52-0

РОБІТНЯ АРТ. БРОНЗІВНИЧА Ст. Фединського Львів, Вірменська 25 (дім „Зорі") виконує всякі церковні предмети зі срібла і бронзи. Позолочує старі чаші. 673

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шиби, рами, оправа образів найдешевше — шклярство В. СТЕЛЬМАХ, Коперника 22, тел. 245-79. 834 6-10

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА. Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 51-100

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ", тепер Шайнохи 1. 674

АДВОКАТСЬКУ канцелярію в повітовому місті відступлю. Зголошення до Адміністрації під „Корисно". 958 1-1

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську — міняємо на наймодніші бельські матеріяли. Телефон 270-25. 956 1.2

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики
Др. ФІШЕР
б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-68. 2143

Косметичний Інститут і Лябораторія
Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО
Львів, вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-28.
УСУВАЄ: аномалії цери, зроговатіння, пігменту, волосся, блинни, дзьоби по віспі і плями. Масажі тривале усування морщин, жилинів і відморожень власною методою. Тривале усування оволосіння ніг катафорезою. Сталі рум'янці підшкірним запусканням краски (татуування). Урядово затверджені косметичні курси заворд[о]вної програми. 792 1-10

МЕБЛІ їдальні, спальні, кабінети, сальони, клюби, тапчани, матраци і декорації поручає Віденська вирібня столярсько-тапіцерська
ІВАН ОРТНЕР
Львів, Сикстуська 41. Тел. 292-79. 498 18-50

БРАТИ ДМИТЕРКИ
єдине українське конц. підпр. самох. перевозове
Львів, Ринок 43, тел. 272-48
виконує всякі перевози до всіх і всіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки. 806 1-50

ХТО?!
хоче купити найліпші косметичні і гігієнічні артикули по найдешевших цінах купує тільки у найсолідніший
ПЕРФУМЕРІЇ С. ФЕДЕРА
Львів СИКСТУСЬКА 7, Філія КОПЕРНИКА 15а, Філія ГАЛИЦЬКА 16.
Кожний покупець, що покликається на оце оголошення „Діла" дістане ЗА ДУРНО гарний дарунок.

Тільки оголошуючись у **„ДІЛІ"** можете успішно продати, купити або заміняти реальність.

Догідне для емеритів або виселенців!
Продам 6 моргів доброго орного поля, засіяного, із садом і новим 3-кімнатним мешкальним домом близько залізниці і повіт. міста Коломиї. Письменні зголошення до „Діла" під 8 тисяч.

Гуртова продаж хусток, шалів і блаватних товарів
Ігнатий Йосиф Марель
Львів, фурманська 14.
Ч. 957 тел. 272-08.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Смачні сніданки, обіди і вечері, добрі напитки та перекуски тільки
В РЕСТОРАНІ
М. Кузишина
Перемишль, пл. На Брамі.

Поручає зал'зні товари
будівельні і меблярські окуття, шруби, цвяхи, дріт, ремісниче приладдя, кухонне начиння і ін. солідна обслуга — низькі ціни
ФІРМА САРА ЕНТЕНБЕРГ
ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 52.

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА світової марки
Б. СОММЕРФЕЛЬД
Експорт: до Англії, (Steinway & Sons-Londyn) Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. д.
виключне заступництво:
С. Новацький
Львів, вул. Пілсудського ч. 17.

Купуйте тільки знаної доброти
ГОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИРКИ
ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку,
ГИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку,
КМИНКОВІ служать доброму травленню
САРДЕЛЕВІ побуджують апетит
з назвою „РОТР", бо це товар поживний і дешевий. Вистерігайтесь фальсифікатів. Домагайтеся всюди, замовляйте у фірмі „ROTR", Golub, Pomorze.

ПАРАСОЛІ городові жіночі-мужеські і дитячі майже **даром** з найтриваліших ґатунків і найновіших взорів — поручає першорядна вирібня парасолів **„СІКО"** віддавна відома фірма ЗІХЕ і КОРКЕС Львів, Легіонів 29 — в пасажі, праворуч зараз біля „Орбісу" — всякі направи і покриття виконує прецизійно на місці задурно. — Увага на властиву адресу і число дому. 6—10

С. Маріяш
Заведення для слюсарсько-механічного промислу та вирібня сіток всякого роду.
Львів, ул. Городецька 41. 3—10 Тел. 245-07.

Вічні пера направляє
Спеціяліст О К І Н, пасаж Гавсмана 3.
Оказійна продаж вічних пер. 913 1-2

КІР
Львів, Уейського 6
Тел. 280-88.
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ КОШТОРИСИ БУДОВИ

Навіть мурин біліє вживаючи цього мила!
мила квітової води лікувальний матеріал
поручає
ВАШЕ ОЧКО
ГАЛИЦЬКА 1. РІГ РИНКУ

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винайм і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів Ринок 10.